

Пријоморске новине

БУДВА,
26. НОВЕМБРА 1997. ГОДИНЕ
ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

ЛИСТ ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО • ГОДИНА XXVI • БРОЈ 420.

Раде Греговић нови предсједник со Будва

На Петој сједници СО Будва, одржаној 4. новембра, послије изгласавања неповјерења предсједнику СО Будва Жарку Миковићу, за новог предсједника изабран је Раде Греговић, дипломирани економиста. Овоме је претходила вишесаставна расправа одборника о дневном реду сједнице, за коју је 18 одборника ДПС ЦГ-у Будви потписало иницијативу о допунском дневном реду тачком о гласању неповјерења предсједнику СО. Послије тога, Миковић и четири одборника ДПС Момир Булатовић напустили су сједницу, а потпредсједник Драган Дуљетић је рекао да према члану 67. Пословника има право да води наставак сједнице. За Миковићеву смјену гласало је 19 одборника, три су била уздржана, а један против.

За новоизабраног предсједника СО Будва гласала су 22 одборника, а један је био уздржан. Осарађујући свим одборничима послије именовања, Греговић је рекао да ће радити на превазилажењу политичких тензија и да ће се залагати за иницирање пројекта који су од интереса за будванску општину. „Моја рука биће пружена за сарадњу позицији и опозицији, са јединственим циљем да одређене проблеме решавамо заједнички“, рекао је Греговић.

у
ОВОМ
БРОЈУ:

• Раде Греговић:

ГРАД ПРИЈАТЕЉСТВА И ЉУБАВИ

(Страна 2)

• Скупштинска
хроника

ШКОЛСТВО У ЦЕНТРУ ПАЖЊЕ

(Стране 3-4)

• Рајко Миховић,
директор „Морског
добра“:

МОРСКО ДОБРО ЈЕ ЗАЈЕДНИЧКО ДОБРО

(Страна 5)

• Чедо Вуковић:
ПИСМА ИЗ
БЛИЗИНЕ

(Стране 8-9)

ОВА ПОЛИТИЧКА ЈЕСЕН

ТРНОВИТИ ПУТЕВИ ДЕМОКРАТИЈЕ

Послије предсједничких избора у Црној Гори које је озваничила Републичка изборна комисија, посматрачи европске Комисије за безбиједност и сарадњу, а и митрополит црногорски, брдски, приморски и скендершки Амфилохије, потом САД, Русија итд, честитали су побједу Милу Ђукановићу. Политичка партија коју предводи актуелни предсједник Црне Горе Момир Булатовић, која има велики број присталица у Црној Гори и чији је предсједнички кандидат побиједио у многим градовима Црне Горе и имао велики број гласова у укупном збирку, пропагира, међутим, изборну крађу од стране дијела партије ДПС-а који предводи Милица Пејановић - Ђуришић. Било је окупљања грађана, истомишљеника предсједника Булатовића, која су унијела депресивна стања у народ Црне Горе свих политичких боја, јер се јавила опасност од грађанског рата са којим би обадвије доминантне црногорске политичке партије биле на губитку. Највећи губитници били су народ Црне Горе.

Тензија се и даље одржава мада се пренијела у Парламент, уз жестоке оптужбе представника супротстављених партија. Свим тим оптужбама не види се крај, а народ хоће мир.

Сигурно, због трошења огромне менталне енергије на узајамна оптуживања, одлаже се рјешавање проблема црногорске привреде, просвјете, здрав-

ства, којима би посланици Скупштине могли да се посвете и рјешавају их јер су најбитнији за развој црногорске демократије. Јудска енергија се распира, мирно рјешавање се не назири, док народи Црне Горе ишчекују и прижељују разумне одлуке политичара које ће им омогућити нормалан живот.

Свакако, и будвански политички живот, и живот уопште, захватило је слично расположење, са немирним ишчекивањима политичког разрешења у Парламенту Црне Горе. На новој Општини Будва, смјењен је предсједник СО Жарко Миковић, именован нови, Раде Греговић, врше се политичка престројавања. Из свега би ваљало извучи корист за грађане Будве; развијање демократије и брже рјешавање актуелних проблема будванске општине неопходних за туристичку привреду и за остале институције, смиривање политичких страсти које нас често одвлачи од свакодневних обавеза битних за живот и хљеб наасушни.

Појединачне парламентарне странке, из свих узвртих политичких страсти, ипак, предлажу политичка рјешења у прихватању предсједничких избора, мирну предају предсједничког маната Милу Ђукановићу, расписивање парламентарних избора што прије, потом коректну парламентарну борбу која би унаприједила демократски живот Црне Горе, са њим и све најбитније сегменте живота.

Морамо схватити да Црна Гора ваља да буде економски и политички стабилна држава, а да предсједници треба да долазе и одлазе вољом гласача. Али коријени тоталитарног режима, из којег споро излазимо, у нашој су свијести и све промјене, макар оне и водиле бољем животу, тешко прихватамо.

Потребно је развијати демократске принципе, привреду, независно судство, полицију, његовати слободарску традицију Црне Горе, чојство и јунаштво. Потребно је бирати представнике власти који ће се борити за демократске слободе, а не стварати политичке идоле, што је опет остатак бившег режима, који својим радом неће изневјерити народна надања. Нужно је оснажити демократске институције које ће моћи, ако изабрани представници власти не ради квалитетно и за добро грађана и државе Црне Горе, да га смјене и изаберу другог.

Примjer за развој демократије и модерног политичког живота могу нам дати наши сусједи Италијани и европске земље са јаком парламентарном традицијом. Оне много брже и без болније смјењују своје представнике са највиших положаја власти, ако нису задовољни њиховим радом, а државе остају стабилне, и политички и економски, и без распаљивања политичких страсти које могу земљу суновратити у рат који је најдрастичнији пораз демократског у човјеку.

Миша Гајиновић

СВОЈИМ ЧИТАОЦИМА И ГРАЂАНИМА НАШЕ ОПШТИНЕ ЧЕСТИТАМО
53. ГОДИШЊИЦУ ОСЛОБОЂЕЊА БУДВЕ

53. ГОДИШЊИЦА ОСЛОБОЂЕЊА БУДВЕ

ГРАД ПРИЈАТЕЉСТВА И ЉУБАВИ

Говор предсједника СО Рада Греговића на Свечаној сједници поводом прославе 53. годишњице ослобођења Будве, одржаној 21. новембра 1997. године

ПОШТОВАНИЕ ДАМЕ И ГОСПОДО!

ДРУТАРИЦЕ И ДРУГОВИ!

УВАЖЕНИ ГОСТИ!

На данашњи дан прије 53. године јединице славне бокељске народноослободилачке ударне бригаде ослободиле су Будву.

Посебно ми је задовољство да вас у поводу тога срдечно поздравим и честитам 22. новембра - Дан наше општине.

Одборницима скупштине желим успјешне активности у сусрет предстојећим пријевре-

инспирација за прави људски живот, за живот у слободи, а он је једино могао бити остварен жртвама и страдањима.

Подсећајући се на те славне тренутке из историјске прошлости и на свијетле ликове које је изњедрила наша револуција, од којих су многи уградили своје животе у темеље слободе, остаје нам стална обавеза да се дужном пажњом и пијететом односимо према тим трајним симболима и вриједностима.

Законитостима друге

Нажалост, постоји и друга Будва, са урбаним подручјима без одређених елемената основне инфраструктуре, са подручјима лошег пријема тв сигнала, са основном школом која ради у три смјене, са средњошколским центром без фискултурне сале, са бесправном и неконтролисаном градњом и девастацијом простора, са очито поремећеним редом приоритета, са измијењеним односима вриједности, са поделама као нашим најтрајнијим обиљежјем

меним парламентарним изборима, борцима народноослободилачког рата дуг живот и добро здравље, а нашим другим гостима пријатан боравак и лијепо дружење у нашој и вашој Будви - граду пријатељства и љубави.

Са дужним пијететом и осјећањем поноса помињемо 22. новембра 1944. године - дан када је слободарски народ наше општине у револуционарном заносу изборио сопствено ослобођење.

Слободарска и визионарска традиција наших људи упућује на то да наш крај никад није падао у искушења и дилеме да препозна своје боље сјутра, без обзира на околности, услове и вријеме у којима се одређивала његова судбина.

У периоду ратне драме 1941-1945. године наш крај је дао велики донос народноослободилачкој борби и револуцији.

Смрћу храбрих у борбама на губилиштима и логорима фашизма пао је велики број његових синова и кћери.

Предани отаџбини и идеалима револуције, непоколебљиво увјерени у срећну будућност, они су олтару домовине дарivali своју младост.

Пут кроз борбу био је

РАДЕ ГРЕГОВИЋ

насељима високе категорије са преко 40.000 кревета у домаћој радиности, са око 6.000 места у аутокамповима и око 7.000 кревета у објектима одмаралишног типа.

Будва је подручје са најатрактивнијом туристичком понудом чији су врх садржаји хотел Светог Стефана и Милочера, у свијету познатих и признатих.

Она је подручје обновљених културно-историјских и сакралних споменика.

Подручје са развијеном мрежом објеката здравства, школства, културе и спорта.

Подручје са високим нивоом опремљености, садржајима урбане инфраструктуре.

Град са устаљеном сајамском традицијом и сајамским манифестацијама.

Град са осмишљеним фестивалским пројектима: "Град театар" и "Пјесме медитерана".

Град који је кандидован за медитеранске спортске игре 2005. године.

дине.

Будва је подручје са огромним развојним потенцијалима које је природа несебично дарива.

Нажалост, постоји и друга Будва, са урбаним подручјима без одређених елемената основне инфраструктуре, са подручјима лошег пријема тв сигнала, са основном школом која ради у три смјене, са средњошколским центром без фискултурне сале, са бесправном и неконтролисаном градњом и девастацијом простора, са очито поремећеним редом приоритета, са измијењеним односима вриједности, са поделама као нашим најтрајнијим обиљежјем.

Овим проблемима нећемо говорити на данашњој свечаној сједници,

они ће бити предмет редовних скупштинских засиједања.

ДАМЕ И ГОСПОДО!

Убрзане демократске и економске реформе су

ку, није могуће спровести ефикасну и праведну приватизацију - не као циљ, него као средство за повећање друштвеног производа, а тиме и животног стандарда грађана.

Тиме би се створила изванредна основа да се убрзано наставе даљи развојни трендови и правцу сигурног, проприететног, економског, туристичког, културног и своопштег развоја наше општине.

Таквом програмском оријентацијом и њеном досљедном реализацијом обезбиједиће се услови да наша општина не само задржи, већ на далеко квалитетнији начин прошири статус туристичке метрополе као центар сајамских, конгресних, информатичких, културних, музичких и спортских манифестација.

Подручје опредијељено као туристичка дестинација високог нивоа не двосмислено у својој по-нуди мора обезбиједити

Слободарска и визионарска традиција наших људи упућује на то да наш крај никад није падао у искушења и дилеме да препозна своје боље сјутра, без обзира на околности, услове и вријеме у којима се одређивала његова судбина

услов стабилности развоја Савезне републике Југославије, бољег живота њених грађана и њеног брзог повратка у међународну заједницу.

Садашња економска и социјална ситуација захтијева предузимање координираних мјера и активности ради што бржег повратка Савезне Републике Југославије у међународне, финансијске и трговинске организације, јер без страног капитала, без договора са међународним повериоцима о начину отплате иностраног дуга није могуће водити ефикасну развојну полити

све поменуте квалитете. Успешно провођење процеса приватизације омогућиће ефикасно уклапање наше привреде у међународне економске токове, прилив иностраних капитала, нови инвестициони циклус, нове капаците и свјетске стандарде.

Остаје нам трајна обавеза да Дан општине дочекујемо са новим побједама, позитивним резултатима који ће прожимати цјелокупно друштво и привредно ткиво, што ће доприносити свеколиком напретку, општем благо-станију и личној срећи.

БИОГРАФИЈА РАДЕ ГРЕГОВИЋА

Раде Греговић је рођен 16. априла 1952. године у Петровцу. Дипломирао је на Економском факултету у Титограду (Подгорица).

Радио је као помоћник директора ОУР "Палас" у Петровцу, био предсједник Извршног одбора Скупштине општине Будва, директор сектора за развој ХТО "Монтенегротурист". Греговић је био делегат у Скупштини Црне Горе и Скупштини Југославије. Радио је као директор Регионалног водовода Црногорско приморје, и био директор мјешовите словачко-југословенске фирме "Montenegro Casso-via".

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

ТИЈЕСНО ЗА
БУДУЋЕ
МУЗИЧАРЕ

Школа за основно музичко образовање у 1996/97. години похађају 182, а са задовољавајућим успјехом завршило 158 ученика (23 исписало се током године). Одличних је било 73, врлодобрих 51, добрих 26, а ученика са довољним успјехом 7. У склопу школе ради и подручно одјељење у Петровцу. Највећи број ученика похађа наставу клавира (87), гитаре (32), хармонике (18), флауте (15), а затим кларинета (3) и трубе (2). Ученици су освојили више награда на републичким, савезним и међународним такмичењима.

У информацији о раду ове јавне установе истакнуто је да музичка школа ради у неадекватним условима у приземљу Основне школе „Стефан Митров Љубиша“: школа има учионицу, шест кабинета, а нема ни зборнику ни канцеларијски простор. Због недостатка простора приморани су да ради од 8 до 20 часова, а ове године још са суботом и недељом, па је простор основни проблем школе. У информацији је закључено да је успјех ученика Школе за основно музичко образовање задовољавајући, али да је, с обзиром на повећање броја ученика и постојеће услове рада, неопходно размишљати о изградњи новог објекта.

- Услови у којима радијмо су испод минимума, а по успјесима на такмичењима смо међу најбољима у Црној Гори. Уз велико разумевање и помоћ родитеља и општинског буџета успјевамо да крајњим напорима реализујемо наставни програм, али то је у овим условима веома тешко. Ускоро ћemo доћи у још тежу ситуацију, можда ће се и прекинути настава јер немамо услова да распоредимо ученике припремног разреда на инструменте - рекла је, учествујући у расправи, секретар музичке школе Бранка Медин-Станић, апелујући на више разумевања за побољшање услова рада јединице умјетничке школе у нашој општини. Она је, такође, истакла потребу изградње концертне сале у Будви која не треба само музичкој школи, већ и Будви као туристичком центру. А зграда музичке школе која је заиста неопходна, не тражи се само ради рјешења проблема музичке школе, професора и ученика, него би се у том објекту могле одвијати и друге активности од значаја и интереса за нашу општину. Одборник Лука Баљевић је нагласио значај успјеха ученика музичке школе, а Драган Дулетић, потпредсједник Општине, оцјенио да ће се разрешењем просторних проблема ОШ „Стефан Митров Љубиша“ зуначајно побољшати и положај Школе за основно музичко образовање. Скупштина општине је усвојила Информацију о раду школе с предложеним закључцима.

УСВОЈЕН
НОВИ ПЛАН
ПЕТРОВЦА

Скупштина општине је усвојила детаљни урбанистички план Петровца за период од 2005. године.

Одлуком о усвајању плана утврђено је да извршни орган општине у року од осам дана од ступања на снагу овог акта донесе Одлуку о приступању изради урбанистичког пројекта хотелског комплекса „Олива - Палас“.

Активности на изради ДУП Петровац почеле су прије двије и по године када је донијета одлука о приступању изради плана и кад су ти послови повјерени Заводу за изградњу „Будва“. Након израде најкраћег плана, с прибављеним мишљењима Министарства уређења простора, Министарства културе, Републичког завода за заштиту споменика културе и Републичког завода за заштиту природе, затим оцјена и примједби рецензионе комисије, Скупштина општине је крајем прошле године утврдила најкраћи ДУП Петровац и ставила га на јавну расправу. Јавна расправа је трајала 30 дана, од 8. јануара до 8. фебруара, а затим је утврђен предлог плана на који је сагласност дало и Министарство уређења простора, пошто је након прегледане документације констатовано да је ДУП Петровац урађен у складу са Законом о планирању и уређењу простора и Генералним урбанистичким планом приобалног појаса општине Будва.

Скупштина је усвојила и амандман на одлуку о усвајању ДУП Петровац којом се прецизира да ступањем на снагу Одлуке о усвајању ДУП Петровац престају да важе ДУП Петровац из 1989. године и Урбанистички пројекат Центра Петровац из 1992. године.

ПЛАН СЕ НЕ
МОЖЕ МИЈЕЊАТИ
ЗБОГ
ПОЈЕДИНАЦА

Скупштина општине није донијела предложену одлуку о приступању изради измене и допуна Детаљног урбанистичког плана Розино јер је оцјенила да није оправдано мијењати читав план због појединачног интереса.

Образложујући потребу израде измене и допуна овог плана Михаило Каписода је истакао да би са новим планом боље регулисао саобраћај, а потпредсједник Општине и предсједник Клуба одборника ДПС Драган Дулетић је истакао да постоје и друге могућности решења tog проблема. Ради се, наиме, о неким имовинско-правним проблемима у једном конкретном случају, па није рационално због тога мијењати читав план. Ако је саобраћајница прешла преко плаца чији власник има од раније грађевинску дозволу, тај спор се може решити замјеном плаца, надокнадом или на сличан начин, а не да се покреће скупа и компликована промјена плана.

Одборник Лука Баљевић је тражио конкретније обrazloženje ovog slučaja, а Михаило Каписода у свом објашњењу истакао да постоје и други видови којим би Општина испунила своје обавезе према том појединачу, а не само промјена плана. Владо Дапчевић је нагласио да би било катастрофално да мијењамо план због једног појединача, а предсједник Општине Раде Грековић је, укључујући се у расправу, упозорио да се овако не могу припремати тачке дневног реда Скупштине општине.

наредне или једне од наредних сједница Скупштине општине, разматраје предлог рјешења о изузимању и давању земљишта којима је било предложено давање 30 плацева путем замјене.

У обrazloženju ovog predloga Klub odbornika DPC je подсјетио предлагача rјешењa o уступању земљишта непосредном подгodbom путem замјene da јe na 2. сједници клуба одборника DPC 23. 12. 1996. године јednoglasno zaузeo politički stav kojim se sugresalo predsjedniku Opštine neopходnost prekida da prakse давањa и dođele zemљишta putem zamjene iz slijedećih razloga:

- Оваква politika uступaњa zemљишta putem zamjene se smatra izuzetno štetnom i očjevjuje da ova kva nепринципијела politika сасвим оправданo револтира већински дио građana naše opštine jer naрушava dva osnovna ustanova i zakonska principa - principi ravноправnosti i jednakosti građana pred pravima i zakonom i princip javnosti rada (javna informisanoсt svih građana o mogućnosti oствarivanja ovih prava sходno kriterijumima iz opštinske odлуke, javni konkurs i sl.)

ЛУКА БАЉЕВИЋ

Из разлога оправданости и цјелиснодности прекидања са оваквом праксом и политиком у наредном периоду, а уважавајући чињеницу да за одређени broj od strane предлагачa ponuđenih predloga rješenja za izuzimanje zemljишta je iz raniјeg perioda (1990, 1991. i 1992. godine), i za koje postoji već potpisani sporazumi vlasnika, односно korisnika zemljишta sa nadležnim organima CO Budva, Klub je predložio da nadležni organi opštine Budva do naредне sjednice još једном стручno razmotrite ova rješenja, i ista ako očijene neopходnim i opravdanim (stevena obavesa) ponude Sкупštine opštine na razmatraњe i usvaјanje.

Закључено је такође да обрађивач преиспита Одлуку o грађевинском земљишту у дјелу који дефинише могућност уступањa земљишta građanima непосредном подгodbom i istu одредbu precizno definise i vaučano pravno formuliše.

ПРЕДСТОЈИ
ИЗРАДА ДУП
ГОСПОШТИНА

Одборници су одлучили да se приступи изradi измене и допуна Detaljnog urbaniistickog plana naselja Gospoština koji je CO Budva donijela prije dvije godine. Izrade i izmenje ovog plana donose se za period do 2005. godine, a rok za izradu plana je tri mjeseca od dana zaključivanja ugovora o njegovoj izradi.

Образложуји потребу из-

раде изменa i dopuna DUP Gospoština sekretar Сekretarijata za urbанизam, komunalno-stambene poslove i inspeksijski nadzor Mihailo Kapisoda je naglasio da se o novog plana очekuje i bolje regulisanje saobraćaja u ovom naselju.

РАДИО И
НОВИНЕ ТРАЖЕ
БОЉЕ УСЛОВЕ

Јавно предузеће "Информативни центар" је подстапар у згради "Зета-филма" i radi u условима који нијесу задовољавајући. То је озбиљан проблем чије је rješavanje prioriteta-istaknuto је na почетku informacije o radu preduzeća.

Тиме је наглашена сложност остваривања функције два јавна гласила чији је оснивач будванска општина - "Приморских новина" и Радио-Будва.

Говорећи o radu u prošloj godini direktor JPP "Информативни центар" Dušan Božović je istakao da su Primorske novine i Radio-Budva korakno i profesionalno vr-

запажена је и улога културно-образовног, комерцијално-забавног и спортско-rekreativnog programa.

У предузећу настоје да на најбољи начин обраде и презентују јавности добијене информације, али тај посао у многом зависи од техничке опремљености, па је u наредном периоду потребно посебан акценат ставити на побољшање материјално-техничких услова - истиче се u Информативнији o radu JPP "Информативни центар" u 1996. години.

На трећој страни, у први стубац, у наслову стижи: "Саген" пети пут, а треба: "САЦЕН" пети пут.

На осмој страни, напису Графика надахнута жељама, дodata је биљешка о изложби Јелене Паповић која је засебан текст.

На деветој страни, испод цртежа Божидара Јакца стижи: Јован Ивић, а треба: Јован Ивановић.

На дванаестој страни, у прилогу Добрovoљачke земље u Pančevackom ritu испуштен је дио текста o добровољцу под редним бројем 3, Зен Мијоша Николић, из Побора. Иостављени дио гласи: Под истим бројем налази се на списку добровољаца који су према rješenju komisije za likvidaciju agrarne reforme u Petrovgradu, бр. 6852/39 уведен u посјед на дан 30. IX 1939. године na припадајућim komponenticama na посједу Колонизационог фонда Министарства пољoprivrede u tzv. Pančevackom ritu.

Земљу је примио као спојник преко потписа делегата Јововића, предсједника Града Будве. Земља је извучена у Панчевачком риту под бр. 259/1011, према записнику од 18. марта 1941. године. Носилац права на земљу је Господар Јован Јовановић.

У истом напису потkralo су се i следеће greske: код добрovoљца Стојановића стижи 1014 - 16, a треба 1914-16. Kod dobivoљaца под редним бројем 3. стижи: Јован Јовановић, a треба: Јован Јовановић.

На четрнаестој страни стижи: Из страначког угla, a треба: Из стручног угla; Програм Радија Будве, a треба: Програм Радија Будве; Распоред дежурства u Domu zdravlja - Budva, a треба: Распоред дежурства u Domu zdravlja - Budva; Тадија Николић, a треба: Др. Тадија Николић.

града, али да има доста других обавеза које чекају реализацију.

У Мјесецу заједници Бадин до, на пример, реализован је свега 5-6 одсто

овогодишњих инвестиционих планова, капела чека годинама, итд. Вртић у сваком случају треба грађати, али претходно треба обезбијeditи документацију и средства.

Нико Радуловић је подсјетио да је недавно постављен камен темељац, да је том чину присуствоvalo и помоћници министра просјете, да је све то јавно објављено и да не би било добро да изгради вртић много одлажемо.

Ако постоје неке препреке то би требало отклонити и на наредној сједници Скупштине општине дојнути одлуку о градњи вртића у Подкошљуну.

Закључујући расправу, предсједник општине Раде Грековић је оцјенио да је ово озбиљан пројекат и његовој реализацији треба тако прићи, поштујући предвиђену процедуру. Скупштина општине је одложила одлуку o почетку градње вртића и јаслица у Подкошљуну и задужила Секретаријат за развој и инвестиције да за наредну сједницу општине извјештај о реализацији програма инвестиционих активности u општини за ову годину.

ИСПРАВКЕ

У прошлом броју Приморских новина потkralo се неколико крупних шtamпарских gresaka.

Na prvoj strani, u заглављу листа, стоји: Budva, 25. oktobra 1996, a треба: Budva, 26. oktobra 1997. године.

Na trećoj strani, u prvi stubač, u naslovu stoji: "Sagren" peti put, a треба: "САЦЕН" peti put.

Na osmoj strani, напису Графика надахнута жељама, дodata је биљешка o изложби Јелене Паповић која је засебан текст.

Na devetoj strani, испод цртежа Божидара Јакца стижи: Јован Ивић, a треба: Јован Ивановић.

Na dvanastej strani, u прилогу Dobrovoljačke zemlje u Pančevackom ritu испуштен је дио текста o добровољцу под редним бројем 3, Zen Miyoša Nikolić, из Pobora. Iostavljen dijо glasi: Pod istim brojem nalazi se na spisku dobrovolačaca koji su prema rješenju komisije za likvidaciju agrarne reforme u Petrovgradu, br. 6852/39 uvedeni u posjed na dan 30. IX 1939. godine na priпадajućim komponenticama na posjedu Kolonizacionog fonda Ministarstva poljoprivredne u tzv. Pančevackom ritu.

Zemlju je primio kao spomenik preko potpisa delegata Jovovića, predsjednika Gradova Budve. Zemlja je izvucena u Pančevackom ritu pod br. 259/1011, prema zapisniku od 18. marta 1941. godine. Nosičar prava na zemlju je Gospodar Jovan Jovanović.

U istom napisu potkralo su se i sledeće greske: kod dobivoљača Stojanovića stiжи 1014 - 16, a треба 1914-16. Kod dobivoљača pod rедним бројем 3. стижи: Јован Јовановић, a треба: Јован Јовановић.

</

ИНТЕРВЈУ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

РАЈКО МИХОВИЋ,
ДИРЕКТОР ЈП „МОРСКО ДОБРО“

МОРСКО ДОБРО ЈЕ ЗАЈЕДНИЧКО ДОБРО

• ЈП „Морско добро“ сумира резултате овогодишње сезоне и већ спроводи активности на припреми за наредно је

РАДОВИ НА УРЕЂЕЊУ ОБАЛЕ

Највећи број инвестиционих захвата ЈП „Морско добро“ који су уложени током 1996-1997. године односи се на уређење и изградњу обале, уређење и изградњу плажа, обалних зидова, мола, мандраћа и слично. Инвеститори су, мотивисани профитом, заштитом морског добра и уређењем дијела обале, својим улагањем средстава потврдили тезу да обала и море не служе само за одмор и разоноду, већ да могу бити добар извор бизниса. Евидентан је велики број заинтересованих приватних подузетника који желе да свом ангажманом лоцирају управу у зони морског добра. Притом, појединачне инвестиције немају карактер великих инвестиционих подузетака, али њихов избор окрబљује, посебно у времену потпуно одсуства дугорочних кредита за инвестиције. Значајни ефекти наведеног огледају се, између остalog, и у стварању повјерења у пословно-партнерским односима са временом и простором коришћења. Инвеститор учествује менаџментном и представима за остваривање профита, поред тога, што је већи број способних и ефикасних инвеститора на обали, утолико се побољшавају услови за бољу заштиту и унапређење морског добра. О пословању јавног предузећа „Морско добро“ чије је седиште у Будви, разговарамо са директором Рајком Миховићем.

• Шта можете навести као предности предузетничког модела Јавног предузећа?

Како глобалне предности оцењујемо да је ефикасност привећивања позитивнија, а укупна уређеност плажа боља. Због присуства јаке конкуренције закупци плажа су мотивисани да постигну што бољи квалитет својих услуга на плажама као и да не дозволе „дивљење“ других. Такође, запошљава се неупоредиво већи број радника због пружања разноврснијих услуга, а расходи из административног модела се преузимају од стране закупца или се претварају у приходе који раније нису постојали. Јавно предузеће зараже се, кроз укупну пословну политику и поштовање свих прописа, да закупац оствари повољну профитну стопу. То му омогућава да више инвестира у уређење и изградњу купалишта. Битна предност је и у томе што се остварени приходи не селе са локалитета на коме се остварују, већ се преко 90 посто могућих прихода улаже у уређење, одржавање и изградњу конкретног морског добра. Као појединачне предности, можемо навести да су купалишта чистија и организована, њихова понуда легална и bogatija, инсталације и објекти инфраструктуре на плажама се неупоредivo боље чувају и рационалније користе, а свака плажа или дио плаже има свог домаћина, наравно са различитим нивоом успјешности пословања.

• Инвестирање у морско добро означава четири модела изградње и уређења. Шта они подразумијевају и који су им заједнички циљеви?

Према првом моделу, инвеститор пројекта је корисник морског добра и у њелици га реализује. Правилу се овај модел заснива на неопходној профитабилности инвестиције, а дужина трајања уговора и висина накнаде у пропорцији су са висином улагања и обимом пројекта. Његови циљеви су заштита, унапређење и повећање вриједности морског добра, домаћинско газdovaњe и остваривање што веће профитне стope од стране корисника морског добра.

Према другом моделу, инвеститор пројекта је јавно предузеће „Морско добро“ и ту се у већини случајева ради о некомерцијалном улагању у уређење, изградњу и заштиту морског добра. Трећи модел подразумијева заједничко улагање Предузећа и корисника (јавна заједница, туристичко друштво, општина и сл.) и овде се ради о заједничком улагању из разлога немогућности једног инвеститора да сам сноси трошкове и организацију реализације пројекта, а у циљу боље ефикасности инвестиције када у исто значајије партиципира приватни капитал и организација. Када су у питању инвестиције мањег обима и једноставне у техничком смислу, јавно предузеће нуди заинтересованим грађанима грађевински материјал, пројекат и надзор. Ово је четврти модел којим се уређују дјелови обале, појти, мандраћа, обалних зидова. Сви наведени модели као заједничке циљеве имају афирмацију улагања и оптимизацију средстава у морско добро са крајним циљем његовог унапређења и заштите. Тиме се развија пословна психологија да се на обали може стварати

здрави профит који обезбеђује њено унапређење. Све ово, претворено у бројке, значи да је у текућој години на снази 414 уговора о коришћењу морског добра. Од тог броја, 127 уговора има за предмет уступање плаже, купалишта и дјелова обале, 226 се односи на уступање привремених локација, а 51 на приступе за терасе.

• Јесте ли задовољни одржавањем плажа и да ли је Предузеће ове године уредило неке нове купалишне локације?

На неуређеном и запуштеном дијелу плаже и обале уз отворени пливачки базен, поред Лучке капетанije, настапаје пијеска и изградњом бетонски купалиште површине 300 метара квадратних, формирano је уређено купалиште. Такође, на неуређеном дијелу обале источно од Луке Будва, уз изграђену шеталишну стазу поред мора извршено је настапаје пијеска и уређен простор површине цца 4.000 метара квадратних. Што се тиче описане стања на плажама, оно је задовољавајуће, посебно у погледу обезбеђења редовнијег чишћења и одржавања купалишта на нивоу општине. Проблеми са редовним одвођењем и уклањањем смећа били су повремено присутни на плажама Јаз и дијелу плажа Буљарица и Бечићи. У залеђу ових плажа које се увијек не налази у зони морског добра, такође, постоје депоније смећа које стварају утисак неуређеног простора.

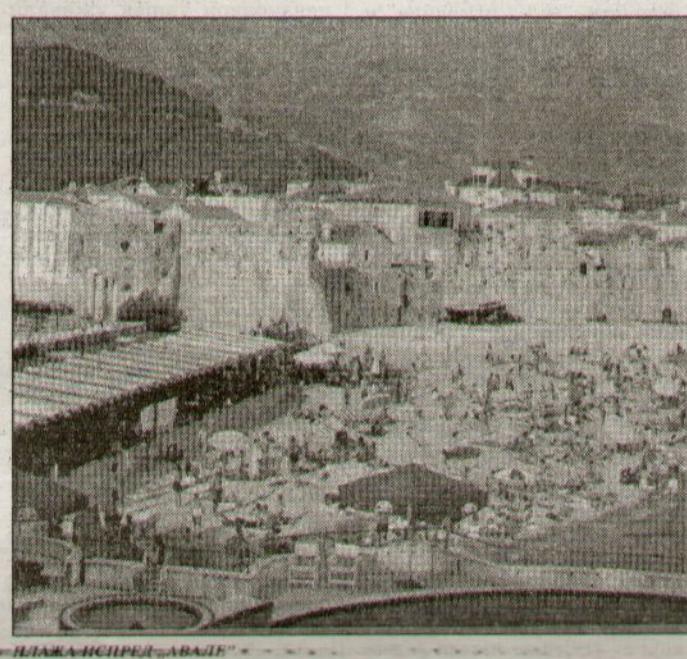
Што се тиче њихове опремљености, најпосећеније плаже као што су Могрен, Јаз Словенска плажа, Бечићка плажа и плажа на Петровцу, опремљене су минимумом неопходне плажне опреме (тушеви, кабине, сунцобрани, лежајке), али укупан број функционисања и стање опреме не задовољава у потпуности стандарде уређених купалишта. С обзиром на велики број купача на најпопуларнијим локацијама посебно је евидентан недовољан број санитарних објеката.

• Као примједбе, посебно су хотелски гости овог јета наглашавали велике гужве на плажама. На који начин је могуће обезбиједити платежно добром гостима, а то су у овом случају хотелски туристи, да имају стандардни минимум од четири квадратна метра простора на плажама?

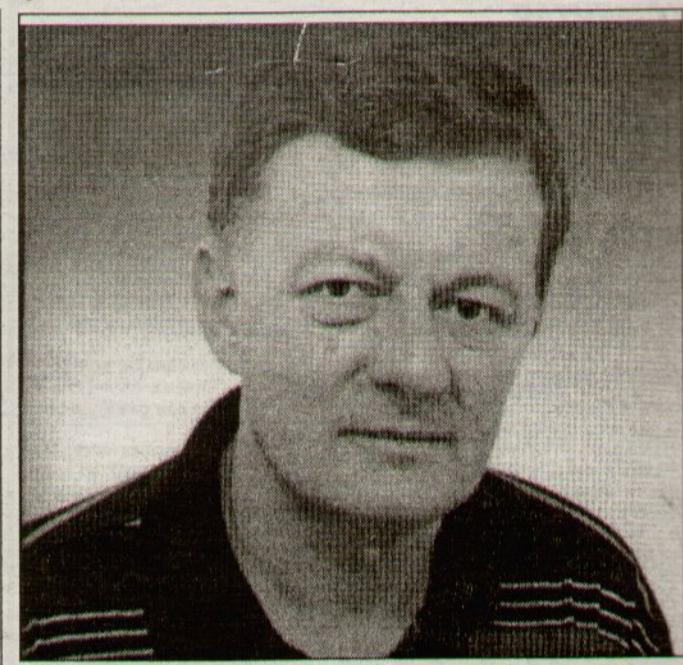
Готово све плаже су овог јета биле оптерећене спорни мрко вељим бројем купача. То је битно утицало на укупни комфор на плажама и општи утисак о уређености купалишта. Било је уношено великих количина хране и пића на плаже а нису били ријетки и примјери припреме хране на градским купалиштима. Гужве на плажама нису проблем за себе већ генератор многих других проблема и неудобности. Прекомјеран број купача на плажама је контраефективан. О томе говоре и резултати анкете коју смо и ове године спровели међу туристима, овог пута на неубочајени начин. Уместо да се гости изјашњавају писаном анketom, одлучили смо се за непосреднији контакт разговора. Та анкета је показала да гости највише приједби имају управу на велике гужве на плажама. Отвореност хотелских плажа за све купаче видно је смањила ниво сервиса и услуга на будванским плажама. Мислимо да се хотелске плаже морају посебно третирати и бити намијењене првенствено гостима хотела, да се наравно морају и осавременити, при чему треба регулисати приступ туриста. Подсјетимо да су у вријеме развијеног иностраног туризма на овом подручју хотелске плаже биле резервисане за госте хотела и да су нивоом свог сервиса и уредношћу одскакале од градских и јавних плажа. То треба имати у виду ако се најављује поновни долазак страних туриста са рејлом платежном мрко.

Зато ће се међу нашим предложеним мјерама за рјешавање овог проблема наћи и предлог да се хотелске плаже резервишу за хотелске госте и да се прекомјерна гужва смањи примјеном неких од тржишних механизама, као што је увођење пропусница, улазница и модернизацијом плажа. Притом ћemo, такође, предложити да се пропишу услови и правила понашања на плажама чиме би се ограничио унос хране, пића, бацање смећа и слично. С обзиром на све наведено, а жељећи да већи ових дана почнемо са припремама за наредну јету сезону, мислимо се обратити хотелима у циљу дефинисања модернизације и уређења плажа по светским критеријумима, у чему смо спремни да заједнички радимо како би припреме за сезону биле благовремене и квалитетне.

• Ове године наплата улазница вршена је на плажама Могрен, Краљића плажа, на хотелским плажама Светог Стевана и Маестрала, као и на нудистичкој плажи Јаз. Међутим,

ПЛАЖА НСРГЕЛ „АВАДЕ“

РАЈКО МИХОВИЋ

није био регулисан приступ туриста са мора. Тако смо имали скакодневну слику да, на примјер, на светостефанском плажи бродићи искривљавају своје туристе поред оних који су платили за свој комфор. Како то регулисати?

Разноразна пловила су овог јета неовлашћено и без контроле обављала пловидбу на недозвољеним подручјима резервисаним за купаче. Постоје одредбе по којима чамци, глисери, бродови и друга пловила не могу саобраћати у зони купача. Зато је потребно да надлежни органи боље контролишу саобраћај на мору што смо и у закључцима нашег предузећа и дефинисали. О томе треба да брине Лучка капетанija и да води евиденцију о онима који се неовлашћено сидре на недозвољеним мјестима.

Поред тога што је ово питање сигурности на плажама, оно се надовезује и на питање „пребукираности“ плажа купачима о којима је ријеч. Наше становиште је да тај саобраћај на мору треба контролисати као онај на копну.

• У фази зимске припреме ваши предузећи за наредну сезону које ће локације бити уређене?

Према плану израде пројекта уређења и изградње дјелова обале на наредну годину, утврђено је уређење обале, изградње моста и уређење плаже у Буљарици (западни крај плаже), пјешачког булевара у Будви и уређење плаже Јаз. Локације које ће се током зимских мјесеци припремати обухватују такође плажу Лучице и пјешачку стазу Светог Стевана. У осталим приморским мјестима предвиђени смо са четири или пет локација, а неке од њих су локација Порт Милена и зона Пристана (Улцињ), уређење плажа Утјеха и Чан (Бар), Жута плажа и уређење обале код базена примора (Котор), Сељаново, Lašta и Белане (Тиват), уређење обале у Игалу и Њивицама (Херцег Нови) итд.

• „Приморске новине“ су већ писале о вашој идеји за изградњом пјешачког булевара у Будви. Где се стигло у реализацији тог пројекта?

очекујемо да ћemo у Скупштини општине, где је сконцептисан сав овај посао у нормативно-правном дијелу, о свему овоме разговарати већ наредног мјесеца. Постоје мањи дио подручја у зони морског добра, а већи у надлежности општине, предложили смо да акцију заједнички реализујемо и да извори финансирања буду, према нашем предлогу, средстава буџета CO Будва, ЈП „Морско добро“ и будућег комерцијалног коришћења тог простора. Такође,

добили смо сигнал од садашњих закупаца тог простора да су заинтересовани за овај пројекат. Нашим предлогом предвиђа се да прва фаза изградње пјешачког булевара буде завршена до наредне сезоне, а друга, завршна, до јета 1999. године.

• И за крај разговора, поред већ поменутог, издвојите заједничке оцење о раду јавног предузећа „Морско добро“ за ову годину.

настављајући започету праксу Предузеће је, у циљу благовремене припреме туристичке сезоне, крајем прошле и почетком ове године, остварило сарадњу са свим приморским општинама о низу питања везаних за коришћење зоне морског добра, посебно усаглашавања активности на пословима реализације уређења дјелова морског добра и његовог пријемног коришћења. Поред активности о којима смо говорили, почетком године смо утврдили и програм постављања привремених објеката у зони морског добра којим се одређује за све општине број локација по намјени и типу објекта. Програмом привремених објеката настојала су се испоставити опредељења да се у зони морског добра убудуће могу постављати привремени објекти искључиво мобилне структуре, да се смање облици уличне продаје у градским зонама, да се формирају зоне где ће се концептирати улична продаја путем киоска и тегзи, уклоње облици припреме и продаје хране на отвореном и сл. анализирајући укупно стање, контатовали смо да је током сезоне обезбиједено редовније дјеловање на плажама, резултати су испод очекиваних. Нужно је да у припреми наредне сезоне, заједно са свим одgovornim субјектима, порадимо на модернизацији плажа, смањењу гужве на хотелским плажама неким од тржишних механизама, обезбиједењу сталне и интензивне контроле надлежних инспекцијских органа свих активности и дјелатности на купалиштима, као и на ефикасностију контроли саобраћаја на мору. На локалитетима у зони морског добра за које није исказан комерцијални интерес, Предузеће ће настојати да у оквиру својих могућности самостално ангажује или да под стимултивним условима обезбиједи партнери-кориснике морског добра. У оквиру припреме за наредну сезону урадићемо што већи број пројекта за неуређене и неизграђене дјелове обале како би се могле понудити заинтересованим корисницима.

КОМЕНТАР

ЗИМСКА ТУРИСТИЧКА СЕЗОНА У БУДВИ

ЗАБОРАВЉЕЊЕ ВРИЈЕДНОСТИ

Будва је преко љета најпосећенији град на Црногорском приморју, где увијек фали један кревет, али такве посјете траје врло кратко, нешто од почетка јула до краја августа. Тада се туристи нагло разилазе - остају још који дан само они који немају обавеза према послу, они чија дјела не иду у школу, пензионери итд.

Међутим, туристички живот једног града мјери се посјећеносту преко цијеле године, посјетом туриста у тзв. предсезони и подсезони, а оне су у Будви, у односу на љето, знатно слабије.

Истинा је да се у хотелима у току зиме одржавају семинари, конгреси, гостују спортске екипе, организују се спортска такмичења на којима се понекад сакупле такмичари из цијеле Југославије, па се сви разиђу и опет настаје мир, све до љета.

Нажалост, у Будви и у Југославији, тешко је организовати посјете страних туристичких који би током цијеле године боравили у Будви, из више разлога. Један, најдоминантнији, је што смо још „обиљежена“ земља високог туристичког ризика, па многи туристи, који би нас посетили, путују у мирнија подручја свијета. А и чињеница је да, сем природних љепота, Будва зими није богата садржајима који би привукали туристе.

Љети постоји могућност избора за свакога, од добре кухиње, различитих врста музике, позоришних представа, до поезије. Зими, сам понеког часног угоститеља који покушава да придобије стаљне гости, већина кафана и ресторана не ради, или слабо radi. Из већих центара (Београд, Подгорица) понекад наврати неки позоришни ансамбл, отвори се изложба, организује промоција књига, и то је све. „Дани шируна“, спортска и туристичка манифестација која може привуći велики број такмичара и гостију и која се послије спортског риболова завршава великом гозбом, ове године, на пример, била је поремећена кишом и нестанком струје, па није било све како вала.

По мишљењу искуствог туристичког радника Ника Митровића, који је двадесет година радио у будванским хотелима, а посљедњу деценију ради у хотелима Италије, Париза и Њемачке, и који је обишао добар дио свијета и боравио у земљама које имају дугу и разноврсну туристичку традицију, и које су по приходима од туризма прве у свијету, у Будви се прво морају наново открити заборављене аутентичне будванске вриједности које су прекривене велом кича и репрезенативни се туристици. Мисли првенствено на будвански фолклор, обичаје, књижевност, сликарство, уопште аутентични будвански традицији као туристички потенцијал овог поднебља.

Иако је, по мишљењу многих стручњака за туризам, Будва изгубљена за елитни туризам и да могућност вала да тражи у масовном, тзв. индустријском туризму, уникат је потребно сачувати оазе мира које би можда могле привуći врхунске гостије. Јер, како рече један будвански туристички радник „више вриједи један елитни гост, него интересује мир и дисциприна, него стотине других који у ванлансанској потрошњи не виде себе“, а од тих прихода хотелери, добрији дијелом, и кују зараду.

Туристички радници Будве заговарају и стварање врхунских младих туристичких стручњака свих врста који би били на услуги гостија, без нервозе, због враћања уложених новаца за веома кратко вријeme, због чега се гости „шишају“, како рече један новокомпонован угоститељ, да би се „избила“ уложена средства. Они сматрају да би ваљalo ини на повјерење које ће гости стално враћати у Будву, и љети и зими, а не, због лошег односа према њима, губити их, да би наредних година одлазили разочарани у друга мјеста на црногорској обали или у иностранство. Ваљa сањити нервозу, културније и не-наметljivije прихватити гостије, понудити им богате садржаје свих врста које они захтијevaju. Тако онда би се могло говорити о туризму преко цијеле године и искоришћавању природних љепота које су на овом дијелу јадранске обале јединствене.

Познат је пример јавишег Дубровника који је некада преко цијеле године врвно од туриста свих нација, религија и боја коже, а љепоте његових плажа далеко заостају за будванским, али су Дубровчани, уз море, препрезентовали и богату туристичку понуду.

Дакле, да би се у Будви развио туризам преко цијеле године, потребно је ангажовање републике Црне Горе, града Будве која би својим понудама привукла домаће и стране туристе да у њој бораве преко цијеле године и уживају у природним љепотама и туристичким садржајима од којих би користи имали и Будва и Република.

М. Гајиновић

ВИШЕ ПАЖЊЕ ПОДСЕЗОНИ

Овогодишња туристичка сезона, очигледно, имала је два полуверсмена - предсезону која је према оценама свих туристичких полуверсмена - предсезону која је према оценама свих туристичких посленика била неуспјешна и главна туристичка сезона са постсезоном које су биле добре и које су „ислегојале“ почетне негативне ефekte.

Управо, захваљујући том другом полуверсмену, овогодишња туристичка сезона је испунила реална очекивања.

Оно што је обilježilo овогодишњу подсезону јесте велики број скupova, семинара, конгреса и савјетовања, па се може рећи, да је овога пута доминирао конгресни туризам. На другој страни, као и главна туристичка сезона, подсезона је период резервисан као у стапа добра времена, за један не мали број иностраних туриста, међу којима су доминирали они са тржишта Русије и Украјине. Наравно, учешће иностраног туризма је још увијек симbolično, око 15 одсто укупног промета, али је значајно, д су то први ефекти нашег повратка на инострano тржиште, послије пет година. Такођe је значајно, да је солидан финансијски промет, остварен баш у подсезони, све до краја октобра када је већи број хотела затворио своје капаје до идуће године.

Да посебну пажњу треба посветити конгресном туризму послије за-врштаку главне туристичке сезоне, увијерили смо се и овом приликом. Интересовање за одржавањем конгреса, разних семинара, савјетовања и промоција на будванској ривијери све је веће. Међутим, да би се постигли прави ефекти, овом питању мора се, поред декларативне подршке, посветити далеко више пажње.

Наиме, веома је мало, на будванској ривијери, погодних сала за одржавање оваквих скupova. А да их није довољна ујеравамо се из године у годину! У то се јвјерава и велики број гостију - учесника, који, са правом, очекују знатно више. Јер, нико од хотелерија, нити има, нити нуди комплетну услугу за скupove вид туризма - почев од квалитетног озвучења, пројектора, видео бимова, простора за прес центар, телелефакса, слушалица за симултатно превођење, па до обичних телефонских апарат. О неким организованијим садржајима и забави у самом хотелу, у добра одржавању поменутих скupova, да и не говоримо. На жалост, није риједак случај, да гости поједињих хотела морају да иду по неколико километара да би купили новине. Углавном нема TV сала и мјеначница, а о такси услугама је излишно говорити. Ово су питања која се понављају годинама и још увијек остају без одговора, што није добро.

Туристички посленици, лијепе плаже које су послије главне туристичке сезоне запуштене, живописна околина и чисто море, нијесу довољно савременом госту. Поготово не у Будви, за коју се најчешће твrdi da je turistička metropola.

Р. Павићević

СПОРАЗУМ О
САРАДЊИ

Министар туризма у Влади Републике Црне Горе Иво Арменко и Борис Аверјанов замјеник руководиоца одјељења иностраних послова Владе Москве, потписали су 5. октобра у Будви, споразум о сарадњи у области туризма измеđу Црне Горе и Москве. Ријеч је о првом документу који је потписан на основу договора црногорског премијера Милоша Ђукановића са градоначелником Москве Јуријем Лужковом у јуну мјесецу ове године.

Споразум се доноси на очување и развој производње традиционалних и стварање нових туристичких производа у интересу обије стране, на пласирање и њихову комерцијалну реализацију, на развој конгресног и других специјализованих облика туризма, на стварање заједничких пунктоva, на размјену информација у области туризма и класификацију туристичких објекта и туристичких услугa.

Министар Арменко је упознао руску делегацију да је за првих девет мјесеци у овој години, Црну Гору посетило 54500 иностраних гостију, од којих је 53 одсто Руса, већином из Москве. За вријeme тродневног боравка у Црној Гори, руска делегација је посетила Жабљак, Колашин и Црногорско приморје, како би се упознала са туристичким могућностима наше републике. Вођа делегације Борис Аверјанов је изразио задовољство због свега вијеног, истичући, да су утицији изузетни, што обећава велике могућности за долазак руских туриста. Истакнути су добри услови смјештаја у хотелима и љубазан однос према гостијима. Наглашена је и могућност закупа поједињих хотела на Црногорском приморју, о чему ће се разговарати у наредном пероду.

Р. П.

ДУГОВАЊА
ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈИ

Почетком новембра мјесеца Електротрасформаторија Будва потражила је од својих корисника неплаћених око 8 милиона динара за утрошenu електричну енергију. Од тога до маја ове године дугује 1.615.662, а остала категорије и велепотрошачи 6.338.472 динара. Због неплаћених рачуна, Електротрасформаторија је током октобра искључила 42 потрошача, од чега је њих 20, послиje измишljenih обавезa, поново приključeno na elektro mrežu. Одлукom Јавнog електропривредnog предuzeća (ЈЕП), на snazi je искlučenje potrošača koji duguju više od jednog mjesecnog nеплаћеног racha za utrošenu struju.

Ј. В.

АСФАЛТОМ
ДО ВИШЊЕВЕ

Захваљујући заједничком напору мјештана села Вишњева и помоћи Дирекције за јавне радове Црне Горе, почетком октобра од плаже Трстено до овог села, асфалтиран је пут у дужини од три километра. Неколико дана раније, становници села Вишњева су заједничким снагама изградили и потпорни зид испод сеоске цркве и оградили сеоско грబље. Поводом успješnog okončanja akcije u selu je organizovana skromna svečanost kojoj su prisustvovali radnici preduzeća „Adriatik“ i „Jugobanaci“ u zgradama starog poslovnog podrijetla.

на асфалтирању пута.

Обраћајући се присутнима, Бранко Бојковић, члан организационог одбора за ове активности, је рекао да је асфалтирање пута значајан дан. Вишњево на овај начин није више слијепo цртежo и не налази се више бошу из леђa. Пут до овог села враћa живот и отварa будућnost поготово млађим генерацијама, које су ga готовo i заборавile.

Р. Павићević

АКТУЕЛНОСТИ

НА МИТРОВДАН У СЕЛУ ЧЕСМИНОВО

ОСВЕШТАНА ЦРКВА

У селу Чесминово изнад Светог Стефана на Митровдан је освештана црква светог Димитрија, која потиче из 17. вијека. Црква је обновљена 1885. године, али је страдала и катастрофалном земљотресу 1979. године па је требало доста уложити да би повратила стари изглед. Крајем прошле године у Тудоровићима, парохији од четири села којој припада и Чесминово, формиран је Одбор за обнову и uređenje цркве. Тада је обновљење цркве св. Димитрија у Тудоровићима било у руци парохије, али је ипак обновљење извршено у Тудоровићима, а не у Чесминовој парохији.

„Ми смо се данас окупили око ове свете стопе светог Димитрија и преобразије у храм, и сада поново вашом љубављу, вашим настојањем обновљење, да се око ње сабирамо, да се у њој Богу молимо, да се у њој учимо стражу божијем и мудrosti вјечној и непраложије. Ми смо се данас окупили пред око свете стопе светог Димитрија и преобразије у храм, и сада поново вашом љубављу, вашим настојањем обновљење, да се око ње сабирамо, да се у њој Богу молимо, да се у њој учимо стражу божијем и мудrosti вјечној и непраложије. Ми смо се данас окупили пред око свете стопе светог Димитрија и преобразије у храм, и сада поново вашом љубављу, вашим настојањем обновљење, да се око ќе сабирамо, да се у њој Богу молимо, да се у њој учимо стражу божијем и мудrosti вјечној и непраложије. Ми смо се данас окупили пред око свете стопе светог Димитрија и преобразије у храм, и сада поново вашом љубављу, вашим настојањем обновљење, да се око ќе сабирамо, да се у њој Богу молимо, да се у њој учимо стражу божијем и мудrosti вјечној и непраложије. Ми смо се данас окупили пред око свете стопе светог Димитрија и преобразије у храм, и сада поново вашом љубављу, вашим настојањем обновљење, да се око ќе сабирамо, да се у њој Богу молимо, да се у њој учимо стражу божијем и мудrosti вјечној и непраложије. Ми смо се данас окупили пред око свете стопе светог Димитрија и преобразије у храм, и сада поново вашом љубављу, вашим настојањем обновљење, да се око ќе сабирамо, да се у њој Богу молимо, да се у њој учимо стражу божијем и мудrosti вјечној и непраложије. Ми смо се данас окупили пред око свете стопе светог Димитрија и преобразије у храм, и сада поново вашом љубављу, вашим настојањем обновљење, да се око ќе сабирамо, да се у њој Богу молимо, да се у њој учимо стражу божијем и мудrosti вјечној и непраложије. Ми смо се данас окупили пред око свете стопе светог Димитрија и преобразије у храм, и сада поново вашом љубављу, вашим настојањем обновљење, да се око ќе сабирамо, да се у њој Богу молимо, да се у њој учимо стражу божијем и мудrosti вјечној и непраложије. Ми смо се данас окупили пред око свете стопе светог Димитрија и преобразије у храм, и сада поново вашом љубављу, вашим настојањем обновљење, да се око ќе сабирамо, да се у њој Богу молимо, да се у њој учимо стражу божијем и мудrosti вј

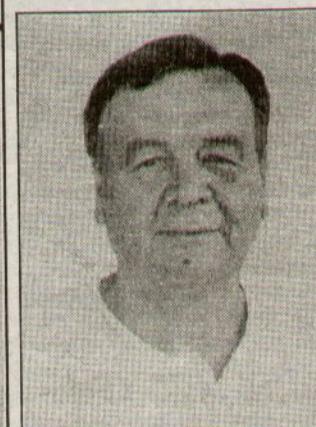
ПРИЧЕ С ДРУГОГ КОЛОСЈЕКА

пише: Јаво Ђретовић

ИЗБЈЕГЛИЧКА СТАВНОСТ

ПИШЕ: БОРИВОЈЕ БОРОЗАН

ОДЛАЗАК ПЈЕСНИКА

КО НЕ ПУТУЈЕ ТАЈ НЕ ЖИВИ,
ТАЈ НЕ ЗНАДЕ ШТО ЈЕ СВЈЕТСКА МЈЕШАВИНА

(Из Његошевог писма)

Пјесници су, с овога свијета, одлазећи најчешће у напону животне снаге и онда када су њихови поетски гејзери избијали свуда око њих. Убијала их је прејака ријеч, па су пресуђивали себи, умирале у неким шумама мрачним и непознатим, хотелским собама познатих и гравдова у које су по први пут кроћили, скончали од божије, непријатељског зрма, у земљотресима и поплавама.

Ка својој звијезди ове јесени, надано, јер је подуже био опхрван опаком бљском, пошао је један од оних који су по много чему били изузетак. Па и по дужини трајања на овој планети. Неће се више дружити с поезијом, што му бијаше главни извор живљења, нити с пјесничима и новинарима, који му бијају најчешће друштво, Душан Костић. Пјесник од соја пјесничког, романсијер, путописац и ненадмашнији репортер. За живота човјек - библиотека, у оба смисла. У његовој глави била је фино сложена југословенска и свјетска књижевност, а његових шездесетак књига за исто толико година бављења, писањем импресивно су дјело. Ти зели плодови једног животног искуства, који су несебично стављени на расположавање читаоцу, потврда су оне свременске пјесничког генија ловћенског, којему је био стално окренут, да се имао рашта и родитељ. Поезију којом се највише бавио, посебно у зрелим годинама, што је некако опет рјеђе међу ствараоцима, говорио је, како рече Вако Попа, у склика којему је природа даровала. Отворено, тихо и присно како се саопштавају важне ствари једино старом пријатељу. Или је можда на тај начин Душко Костић враћао дарове самој природи.

Када сам га упознао, о његовом дјелу знао сам попримично. Романи његови бјеху ми школска лектира, а поезија његова, сврстана у књиге или разасута по разним антологијама, бројним књижевним часописима и посебним пјесничким свескама, одавно ми је било друштво. Још прије него што ћу новинарство изабрати за позив животни читао сам у Борби и Политици његове бриљантне записи. У новинарском жаргону су те прилоге обично означавали репортажама, иако се из готово сваког текста види да је репортер - пјесник.

О самом Душку Костићу нисам знао готово ништа током седамдесет и седме када сам га први пут срио у граду у којему је провео зреле стваралачке године и у којему је заклопио своје уморне очи. У граду пјесника Херцег Новог, чије је море велико као завичајне воде Лима, а његове цвјетне баште као слеђену тишину Виситора. С новинарским стажом од свега пет љета добио сам од **Новости** потезак задатак да поводом његовог шездесетог рођендана разговарам с њим. Форма - интервју, питања сам срочи, гласила је на-

редба из редакције. Припремао сам се неколико дана прелиставајући све до чега сам могао доћи у вези с Костићем, а онда с малом биљежницом и големом тромом стао пред њега у тада познатом херцегновском бифеу „Београд”, где је обичавао да око подна посједи уз кафу. Рјеђе сам, јер су ми друштво правили и познати писци који су ту живјели, сликари, новинари, добри, ведри Новљани. Треме је нестало када ми је очинки казао: мали, знам је за тебе. Видиш, читам твоје новине пажљиво, и твоје текстове исто. Тада, а и сваки пут касније када смо се сретали, под мишком му је било прегршт новина, што дневних, што ревија разних. Пошли смо до његове куће уз високе степенице и пола разговора је успут већ било обављено. Искуни писац који је био у редакцијама наших најпознатијих листова и књижевних часописа, није, међутим, дозвољавао никакву површност: тек послије неколико часова приче, дозволио ми је да узмем перо. Иако је - у то сам био силно убијећен - имао све у глави, помагао се и он књигама које бијају испуниле све зидове у кући, часописима, новинама, својим забиљешкама.

- Када год послом или шетњом стигнеш у овај град немој да се догоди да ми се не јавиш - наредио ми је гориво узору, када смо се распалили тог прљећа, прије двије деценије.

За интервју, који сам начинио уз његову обилату помоћ, добио сам редакцијску награду, што му никада нијам саопштио. А онда су наши сусрети учестали: у „Београду“ или у Градској кафани, где је најчешће сједио са ненадмашним ходољубом Зуком Цумхуром. Заиста је пажљиво читao све, па и моје текстове, што сам најбоље осjetio када би ме онако како то раде врли уредници са свега неколико ријечи одалами за који површи ред, рогобатност реченице, нејасни лид. Није се лиbio да понешто и похвали, опет уз коју шкрути ријеч, што би пропратио тапшањем по рамену својом великом шаком.

Најљепше од свега било је слушати Душана Костића.

Упијао сам сваку ријеч његову коју би изговарао с посебном мекоћом и музикалношћу, стављајући иза сваке реченице умјесто тачке колут дима из дугачке луле

ДУШАН КОСТИЋ

од које се није одвајао. Симарашно дјељњство, тешке године у Плаву, Гусину, Колашину, Подбишћу. Подгорици где је ђаковао, повученост у себе пред недаћама које су га удјарале са свих страна, натјерали су га да пише. И већ као четрнаестогодишњак у подгорици

Зети је објавио прве стихове: био је то отклика на муке које су га распинале. И тако је то остало све до посљедње уре Душанове. Касније студент, па борац у другом рату, бранио се поезијом: стихови су га дизали из клонулости, очаја и сумње.

Распад Југославије, коју је истински љубио као своју гору чарну, тешко му је пао. А знао је зашто и једну и други љуби: оне су биле у њему, у вировима улица, у зјенама, у пјесмама што их још не бјеше изрекао. Када смо се посљедњи пут срели у Новоме, око којега су ујесен деведесет и прве грували топови, био је тужан. Сјетан, уморна, безврбан. Не могу пронаћи ријечи за његово тадашње стање: био је онакав каквог га нијам знао.

- Тамне су моје ријечи поодавно, сада су све тамније - рекао ми је тада.

Резигниран и лут, Душко Костић се, тада, није предао. Никада и ни пред чиме није посве устукнуо. Онако уморнога заинтересовала га је моја наивна, готово дјечја прича. Отприлике

сам ток позног октобра пријатељу свих пјесника и новинара причао нештолично: како ми је завијај тих првих поратних година био страшно велики. Иза малог села у којему сам срицао прва слова, мало већи Петровац, па Будву коју сам открио као основац, а тек Цетиње. Велика земља, а тек сам видио два три мало већа града. Како сам разговарао и упознавао нове градове и људе, земља наша, тадашња велика, постојала ми је некако све мања. Па када се од ње одвојио прво добар комад, па...

- Тако је то код свакога, ваљда. Нашетао сам се као репортер годинама, најчешће путујући у мала, забита мјesta. И када сам се нагледао природе и људи, наслушао прича, исписао толико судбина и описао удаљена села до којих се долазило новим крчаником, осјетио сам колико је та велика земља моја, мала. Мала јер сам је упознао, а друга и предрага, опет из истог разлога. Упознавао сам и волио.

Никада ми посве није одговорио зашто је одabrao Нови да у њему проживи посљедње деценије.

Завијај испод Проклетија и Комова увијек живи у мени. Море је додатна лука мог зрелог живота. Веома сам сентименталан и премаједном и према другом - говорио је обично новинарима. У постојбини маслине живи лирика југа, знао је добар пјесник. И није нимало чудно што је баш маслина стожерни пјеснички симбол његове познате збирке, што је пјеснички смирај доживио поред мора, тамо где су га тражили Пјер Лоти, Његош и Шантић, његови савременици Андрић и Лалић.

Често ми је понављао, јер је у то вјеровао, да новинар у њему није убио писца. Радован Зоговић је причао како му треба забранити писање репортаже, јер је сматрао да се на њима непотребно троши. Слично су мислили и други. Гробу су настрадали на њега и сјајни критичари Велибор Глигорић и Зоран Мишић и други. Он је остајао с њима пријатељ, писао и брисао, па опет писао. И натјерao много га промијене мишљење и јавно то признаја.

- Репортерство је било моја служба и нисам могао другачије. Та дуга и напорна путовања, свијет који сам упознавао широм велике Југославије, све ми је то доста користило. Било добро, како да не.

- Као бих знао - рекао ми је једном - како Фрушка пружа зеленомодар осмисљен Срему, да то нисам видио више пута. Па баш тада, поодавно, написао сам пјесму Црној Гори. У сутонима је чекња која дugo лелуја да се од камена оде, из окова да заплови...

А Црну Гору је видио свuda на дугим путевима. И онда када је друмовао прашњавим макадаксим или ускотрачним пругама и послије када је новим цадама асфалтним, кретао аутомобилима да упознају људе и

Црно се пише изbjегlicama и расељenim лицima na području Savezne Republike Jugoslavije, ako se nešto radikalno ne izmjenju u glavama, svijesti i savjesti moćnika koji odlučuju o njihovoj sudbinu.

Jer, izbjeglichka situacija je više nego dramatična i alarmandna. „Mnogima ove zime predstoji smrt jer su međunarodne organizacije za tri četvrtine smanjile raspodjelu pomoci koja, jednostavno, više ne pristike iz drugih zemalja“, piše londonski Gardian u reportazhi pod naslovom Srpske izbjeglice ostavljene na hladnoći. Optužujući međunarodnu zajednicu za mirno posmatraњe tragedije „naivje izbjeglichke grupe u Evropi“, i prenoseći prijedi shefa misije Međunarodnog Crvenog krsta u Beogradu Hansa Hausona: „Da li ljudi treba da почnu da umiru prije nego što međunarodna zajednica promjeni svoju odluku?“, ovaj list ističe da „ljudi već umiru, doduše ne na ulicama Beograda, već u prihvatnim centrima i selima u kojima su se naselili“ i dodaže da izbjeglice često dižu ruku na sebe, da umiru od mentalnih i fizičkih bolesti, da im porodičnih tragedija i ubistava, da...

Da za izbjeglice zlo bude još veće u idućoj godini, sa ovih prostora potpuno će se povući i Svjetski program za hrancu i Evropski biro za humanitarnu pomoć, a Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbjeglice izdvojiće pomoć u iznosu od samo 35 miliona dolara, i Međunarodna federacija dруштava Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca 11,6 miliona švađarskih franaka.

Xumanost se, eto, kao i svaka roba, „potrošila“ i donatori više niješu spremni da ovako šalju hranu i odjeću jer „oni to chine samo onim zemljama čiji se stanovnici nalaze u posebno teškim situacijama, a Srbija i Crna Gora niјesi u takvoj situaciji“ jer je mandat međunarodne zajednice, kako kažu članovi predstavnici, da pomaze samu u toku vruhunca krize, a da sva odgovornost leži na zemlji aizila, na zemlji koja je izbjeglice primila, i vladama zemalja iz kojih su izbjeglice prognaće. Da je kriza u Jugoslaviji prešla zemlju i da „Jugoslavija kao veliki proizvođač hrane i sama može da hrani izbjeglice na svojoj teritoriji“ reče i Sadako Ograta, visokom komesar Ujedinjenih nacija za izbjeglice, prilikom posjeti Beogradu. Međunarodna zajednica, dakle, daљa rješenja oslaša na domaću proizvodnju hrane, dakle, daљa rješenja oslaša na domaću proizvodnju hrane, dakle - BRIGO MOJA, PRETEBI NA DRUGOGA! a ona će okreće „traјnim rješenjima u skladu sa izmjene potrebama“

Svi jugoslovenski prijatelji i dobromjeri, као и они који то niјesi, знају да je pomoć potrebna i Jugoslaviji i izbjeglicama i raseljenim licima na njenoj teritoriji, kojih je oko 700 hiljada. Isto tako, svu znaju da ona ne može na svoja pleña, iznurenja sankcijama i raznim давањима, преuzeti bri-gu o izbjeglicama i svojim pravim produževanjima, hrana, дававa ovim nevoљniciima, sve i da je im za davanje, jer bi na taj начин i svoje stanovništvo довела na nivo izbjeglica, u bijedu i očaj, i učinila da se obije unesrećene strane međusobno optužuju za nesreću koja bi ih zadесila. Jugoslavija ne može i ne smije, i to znaju svu, umjesto zahtavljenosti za prihvatanje i gospodarstvo izbjeglica, biti kajnena i proglašena krvicem za njihovu sudbinu.

Izbjeglichko pitaњe mora biti potpuno i deфинитивno riješeno, i to uz obećanu svezdrnu pomoć i podršku svih, jer IZBJEGLICHTVO JE NAŠA STVARNOST, A IZBJEGLICE SU SAVLJESTOČVJEĆANSTVA. Ako ne буде tako i ako се u glavama, svijesti i savjesti onih koji odlučuju o sudbinu izbjeglica nešto radikalno ne izmjenju, onda izbjeglichka kriza nije prešla vruhunac, nego je tek na pomolu.

Крајева. За њу је тражио сеbe, због ње је себе тјешио, јер тамо негде шумори млада. За њу је дланове давао земљи и небу и свemu.

Испраћајући га на Савини на посљедњи пут Жарко Ђуровић рече како ће га писци памti и по томе што је колегама увијек био спреман да помогне. Душан Костић, збила, никада за писце, младе поготову, али и она старије, за новинаре, публицисте и све оне којима је перо у руци, није био заузет. Ни када би имао другог посла итекако, па ни када је био бол. Његова писана ријеч у виду рецензије, усмена којом је критикована што је

слабије и хвалио оно добро, била је - подршка. Желио је како да охрабри свакога који је ријеч изабрао за занат. Да му помогне на прави начин, не ласкањем, него тако што би одлис гдje је препунано, подстригаја гдje је предугачко. Да као уредник бројних часописа пронађе мало простора и за оне који су му донојели прве невјеште рукописе. Од којих су касније многи постали прави писци.

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

25. ГОДИНА МОДЕРНЕ ГАЛЕРИЈЕ (4)

ПРИПРЕМЕ ЗА ОТВАРАЊЕ

У временском периоду од 1965., када је почела да се реализује идеја о стварању ликовне колоније у Будви, па све до 1972. године, када је отворена Модерна галерија, на нашој обали боравио је знатан број истакнутих ликовних умјетника. Са жељом да се направи помак даље у ширењу ликовности овог подручја умјетници су за гостопримство домаћину остављали по један свој рад. Тако је почела да се формира збирка коју су у почетку сачињавала дјела Ђурђа Теодоровића, Илије Коларевића, Гојка Беркуљана, Десе Глишића, Олге Кангре, Васцлава Хаисе, Миљенка Синдика.

Велику улогу у развоју ликовности, поготово када је упитању њен интернационални карактер, имали су брачни пар сликара Јубинка и Бата Михајловић који припадају првој генерацији југословенских сликара која је 1952. године отишла у Париз. Како су их одвијек привлачила тиха мјеста, одлучили су да њихов други дом, послије француске метрополе, буде паштровско село Близикуће. У адаптираној старој рушевини са сачуваним оригиналним каменим зидовима и дрвеним скалама које шкрипеле под ногама нашли су идејно место за рад. Зато су брзо старину зидове почеле да „ремете“ слике настале током љетњих мјесеци у Близикућама. Са њима су у сеоској идилici уживали и многобројни пријатељи који су тада код њих често боравили: сликари Глигор Чемерски, Петар Омчикус и Коса Бокшан, књижевници Матија Бећковић и Чарлс Симић, као и чувени маестро на гитари Јован Јовичић.

Љубав према Будви и њеној околини преносили су Михајловићи и на многobrojne европске сликаре

и ликовне критичаре са којима су се дружили у Паризу. Њиховом заслугом Будву, а и читаво Јадранско приморје, 1968. године посјетио је истакнути ликовни критичар Жорж Будај. За вријеме боравка имао је прилике да погледа низ ликовних манифестација дуж Јадранске обале о којима је касније написао дуг осврт

су се дјела већ током те године нашла у фонду Галерије, формирани новембра исте године.

Током маја мјесеца гост будванске ликовне колоније и Центра за културу био је истакнути италијански сликар и добитник прве награде на Бијеналу у Венецији 1960. године, Renato Gutuzo. Одмах по доласку је изјавио: „Оду-

правој култури коју треба његовати као компоненту туризма.“

Посленици културе и ондашњи директор Центра за културно-умјетничку дјелатност др Мирослав Луковић са сарадницима чинили су све да што прије дође до реализације отварања Галерије. Од старе зграде биоскопа унутар зидина стручњаци Републичког завода за заштиту споменика културе и наш суграђанин Слободан Словинић, који је урадио идејно рješenje ентеријера, успјели су да добију нов, савремени изложбени простор.

Непосредно пред отварање галерије 18.08.1972. године др Мирослав Луковић послao је истакнутом вајару Ристу Стијовићу писмо занимљивог садржаја у коме је обавјештава о припремама за отварање Галерије и њеном програму. Између осталог истакнуто је да је „естетски критеријум главно вредновање сваког умјетничког дјела и желимо да се у овом поднебљу сриједи сва вриједна умјетничка остварења свих правца, све оно што ће издржати суд времена и што у себи носи поруку праве умјетности, а то значи и људскости и љепоте“.

У истом писму је понуђено Стијовићу да прихвати функцију почасног управника Галерије, што је он са задовољством и прихватио. Још једно велико признање овом врсном умјетнику, веома драго, јесте новембарска награда града Будве 1974. године када је изјавио: „Вјерујте то је за мене драга награда, јер долази из моје врлоје града. Будва је као љубавница која се стално подмилајује. Завољио сам је још у првом свјетском рату и та љубав из године у годину постала је све већа“.

Драгана Ивановић

у свом листу *Les lettres Francaises* где је између осталог забиљежио да је тада „Будва имала шарм малог Дубровника“.

Крајем шездесетих година почиње и пријатељство Јубинке и Бате Михајловића са нашим сликаром Јованом Ивановићем који је уз њихову помоћ, а у име ондашњег Центра за културно-умјетничку дјелатност, јануара 1972. године на путовању по Француској и Њемачкој обавио низ значајних контаката са познатим сликарима експресионизма чија

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушевљењем прокоментарисао вијест о отварању галерије-музеја на којој су тада извођени завршни радови.

Овај велики сликар је том приликом истакао да то представља „корак ка

шевљен сам љепотама више обале. Још у авиону, када сам се приближавао Јадранској обали, осјетио сам да ме чека нешто ново, невиђено. И заиста се нисам преварио. То што је изузетно јесу контрасти који су ме одушевили - све је различито, а на свој начин лијепо“.

Gutuzo је са одушев

МАНАСТИР СТАЊЕВИЋИ

ДРУГА ПРЕСТОНИЦА ЦРНЕ ГОРЕ

Манастир Станичићи се налази надомак Будве, према сјеверу, на јужним обронцима ловћенског вијенца који се спуштају према мору, изнад села Побори. Име је добио по оближњем поборском братству Станичићи. Од давнина се преко овог манастира остваривала веза и комуникација између Старе Црне Горе и Приморја. Данас у рушевинама обраслим дивљим растњем, у доба владике Петра I Петровића Његоша називан је „другом престоницом Црне Горе“. У оквиру будванског подручја, манастиру Станичићи је, поред манастира Подострог, припада историјски необично значајна улога политичког, културног и вјерског центра Црне Горе, посебно у периоду XVII и XIX вијека. Борба за национални интегритет највећији је био у периоду 1714. године. Иако је бокељског приморја, већега манастира није видано никада“ (Цркве и манастири у општини будванској, Задар, 1901.). Црногорске владике радо су и често походиле овај манастир. Година 1714. помиње се као година када је владика Данило Петровић први пут боравио у Станичићима склонивши се од напада Турака који су овом приликом, под војством везира Тусприлића, опустошили Црну Гору спаливши и Цетињски манастир. По повратку у обновљени црногорски духовни центар на Цетињу 1724. године, владика Данило је у Станичићима оставио неколико калуђера што указује да је, највероватније, унутар утврђења и тада постојала црква. Међутим, поуздано се зна да је владика Сава Петровић 1736. године унутар станичићког утврђења подигао цркву посвећену је Св. Тројици (Цетињски летопис), а такође, делимице и проширио манастир. М. Црногорчевић наводи: „Цркву Св. Тројице сазида митрополит Сава Петровић Његош 1736.г. пошто већ 1733.г. Шћенач Јован Каписода бијаше продао митрополитима Данилу и Сави месту, да ограде велику кућу и цркву. Год. 1741. Јово Станишин, Ђуро Радов, Пере Радов и Саво Вујов продаоше опет митрополиту Сави своју баштину и лазину, гору и воду“. Владика Сава је скоро стално боравио у Станичићима, где је ру-

коположио за свештеника Доситеја Обрадовића о Ускrsу 1765. године. Исти владика 1780. године у оквиру манастира оснива школу за описменавање калуђера и свештеника коју је похађао и Петар I Петровић Његош. Владика Сава умре у Станичићима 1781. године.

Занимљиво је да је и Шћепан Мали, појавивши се прво у Маницима, једно вријеме боравио у Станичићима. За вријеме владике Петра I Станичићи остају важан духовни, културни и политички центар у коме су се на црногорским зборовима доносила значајне одлуке. Тако је у овом манастиру, на народној скupštini одржано 18. октобра 1798. године, изгласан први Црногорски законик Петра I, са 16 чланова касније допуњених на скupštini одржаној на Цетињу. И прва и друга аустријска власт над приморским крајевима константно је претендовала на освајање како овог манастирског центра, тако и манастира Подострог. Приликом крвавог аустријског гушења грбљске буле 1802. године, у Станичићима су нашли спас и уточиште многи Грбљани. Постије смрти Петра I почиње да опада успон манастира Станичићи. Владика Петар II Петровић Његош показује више интересовања за манастир Подострог, тако да Станичићи постепено улазе у период све веће стагнације.

Приликом посете Боки и Црној Гори 1835. године, Вук Караџић је боравио десетак дана и у манастиру Подострог. Приликом крвавог аустријског гушења грбљске буле 1802. године, у Станичићима су нашли спас и уточиште многи Грбљани. Постије смрти Петра I почиње да опада успон манастира Станичићи. Владика Петар II Петровић Његош показује више интересовања за манастир Подострог, тако да Станичићи постепено улазе у период све веће стагнације.

Приликом посете Боки и Црној Гори 1835. године, Вук Караџић је боравио десетак дана и у манастиру Станичићи. Постије вишегодишњих настата, Аустрија, на жалост, остварује свој сан и 6. маја, 1838. године откупљује од Петра II Петровића Његоша манастир Станичићи за суму од 17.000 форинти. Владика Раде је, несумњиво, тешко подио овај чин. Историји су остала познате његове ријечи које је том приликом изговорио: „Слава Богу, једна велика држава, Аустрија, признаде границе наше. Признате да смо и ми држава! Истина, уступих родне земље, али што ћу код најесам могао другачије!“ Запис ђакона Саве Пламенца, писан у Станичићима 1788. године, на једној руској штампанији књизи која се данас чува у Цетињском манастиру, говори да су све покретне ствари из Станичића, приликом његовог уступљања Аустрији, пренесене у друга вјерска средишта. У посједу Аустрије, Станичићи постaju утврђење са посебном стратегијском функцијом и стадним гарнизоном. Аустријанци у оквиру утврђења врше извјесне грађевинске интервенције које је данас тешко

раздвојити од аутентичне грађевине старијег поријекла. Ипак, са сигурошћу можемо рећи да од времена Аустријске власти потиче зазиђивање низа волтова у приземљу главног крила тврђаве, као и дограђивања просторије за топове изнад цркве. Године 1869. у бокељском устанку против Аустрије учествују и оближњи Побори који у једном налету успијевају да освоje Станичиће. Да не би поново, послужили Аустрији као упоришна тврђава они су мирили и разрушили станичићко утврђење. Од овог времена па до данас Станичићи најсује џелovito обнављани. Мање интервенције у реконструкцији вршene су тек почетком седамдесетих година. Земљотрес 1979. године тешко је оштетио и онако руиниран грађевину.

Утврђење манастира Станичићи садржи кулу са пушкарницама на југозападу, приземно крыло са зазиданим луковима изнад којег се уздига главни објекат у коме је био смјештен аустријски гарнизон и улазни простор са капијом. Црква Св. Тројице налази се у источном дијелу комплекса, а представља најбоље очувани дио утврђења. Црква представља једноставну једнодобну грађевину са полуокружном апсидом на истоку. Свјетлост је добијала од по једног прозорца који се налазио на подужим зидовима и на апсиди. На фасади се разазија да је саграђена од правилно клесаног црвеног и сивог тесаника поређаних у пасове. Унутрашњост цркве је засведена правилним полуобличастим сводом ојачаним попречним луковима. Пиластри су подужим зидовима повезани су благо преломљени луковима. Услијед недостатка тајкова претпоставља се да црква није била малтерисана. Једини архитектонски украс ентеријера су плитки профилисани капители пиластра.

Чекајући да се скоро двадесет година послије земљотреса предузмују архитектонске санације и ревитализације, као и потпуније научно-истраживачке активности на овом значајном културно-историјском споменику, поновимо највеће ријечи о Станичићима које нам је пријатељ Његошев, руски дипломата и публициста, Јегор Ковальченко о њима оставио називајући их „народним чудом и највећом грађевином у Црној Гори“. Љуција Ђурашковић

ДРЖАВА УМИРЕ У ПОЗОРИШТУ

У октобарској јутро, рано, сунчано,
Како само у Београду уме да буде,
Под великим облаком дима над зградом
Југословенској драмској позоришти,

Наг мојом главом,
Гледам како, са уметношћу, у мени, тирну
И посledни осијаци успомене
На једно име у које сам веровао.

Немојан да уласим опасан Ђожар, унуща,
А жалосијан за свим бојацима што у њему
нестајају,

Узимам оловку
И записујем нешто као ћесму -
Траје монограма:

КОНАЧНА СМРТ ДРЖАВЕ
Ватра је помахнишила глемац

Драјан Колунџија

Београд, петак, 17. октобра 1997.

НА ВИЈЕСТ О СМРТИ БРАНКА ФИЛИПОВИЋА-ФИЛА

ДР МИРОСЛАВ ЛУКЕТИЋ:

ЧОВЈЕК
ОТВОРЕЊЕ И ЧИСТЕ ДУШЕ

Прије тридесетак година послије сам Фило у атељеу на старом београдском сајмишту, са њим о свему водим дуже разговоре. Био је изузетан саговорник, интересовао се за све области духовног стваралаштва. Био је човјек широке културе и духа. За архитектуру је показивао посебно интересовање. Био је велики поиздавач ренесансне и барока, модерне и постмодерне архитектуре. Процјеле године имао сам са њим дужи разговор о свему овоме што се дешава у урбанијом простору Будве. За њега је све то било несхватљиво, то шта се наједанпут десило са Будвом, јер је некада био радо позиван и консултован да да своје мишљење и предлоге о будућем развоју Будве. Нијесам био изненаден кад на његовој сахарици било ниједног званичника из Будве. Поред родног Цетиња Будву је заиста обожавао и била му је љубљење станице, са радним мјестом више испред „Могрене“ него у атељеу.

Фило је био човјек широких погледа, са пуно шарма, отворене и чисте душе, скроман у опохењу и живљењу; прави занесењак у сликарство, човјек са огромном енергијом и стваралачким набојем. Досљедан у животу, остао је досљедан и у сликарству, препознатљив и оригиналан као сваки велики умјетник. Његове слике зраче љепотом, привлаче људе поетиком боја и није чудно што је толико тражен и цијељен умјетник.

На зиду у мојем дому виси Филова слика, трајан је то украс и сјећање на пријатеља, дивног човјека и умјетника.

ВЛАДО ПЛАМЕНАЦ:
МАГ БОЈА

Знао сам да је тешко болестан, али сам ипак његовом смрћу затечен. Фило и ја смо рођаци, а другујемо још од мојих студентских дана. Био сам у прилици да са њим о свему водим дуже разговоре. Био је изузетан саговорник, интересовао се за све области духовног стваралаштва. Био је човјек широке културе и духа. За архитектуру је показивао посебно интересовање. Био је велики поиздавач ренесансне и барока, модерне и постмодерне архитектуре. Процјеле године имао сам са њим дужи разговор о свему овоме што се дешава у урбанијом простору Будве. За њега је све то било несхватљиво, то шта се наједанпут десило са Будвом, јер је некада био радо позиван и консултован да да своје мишљење и предлоге о будућем развоју Будве. Нијесам био изненаден кад на његовој сахарици било ниједног званичника из Будве. Поред родног Цетиња Будву је заиста обожавао и била му је љубљење станице, са радним мјестом више испред „Могрене“ него у атељеу.

Другије са Филом било је необично и чудно лијепо. Ко је једнапут био овим генијалним човјеком, жељио је да га понови сртне. Приче о сликарству биле су мање важне. Сатима је био у стању да вас као маг држи својим непоновљивим причама о новоској школи, о Милу, о ловачким писмима, о блиским пријатељима (који су имали неку посебност). Све је причао са необично великом шармом. Погледјејте његов „испад“ неконвенционалним питањем: „Да ли ће новој капели - маузолејубити крст и остало православна црквови обиљежја која су била на ста-

рој капели? „Послије упадице једног генерала, члана комисије, да је Фило агент српске православне цркве, више није учествовао у радију комисије. Био је маг боја, посебну слабост имао је према плавој и црвеној боји. Не претјеријем ако кажем да је стао уз само раме свог професора мајстора Мила Милуновића. Један је од родоначелника енформела којега није напуштао до краја живота. Имао је духовне снаге да у тој „технички“ ујутру напустили, ствари и одржи се у самом врху југословенског сликарства.

ЈОВАН ИВАНОВИЋ:
МОЈ ВЕЛИКИ ПРИЈАТЕЉ

Дувоко сам окашојен смрћу великог пријатеља Фила. Отишао је човјек чија дјела трајно остају да живе. Али нестао је човјек чија је појава и личност изузетно значила за мене, за пријатеље, за будву. Нијесам био изненаден кад на његовој сахарици било ниједног званичника из Будве. Поред родног Цетиња Будву је заиста обожавао и била му је љубљење станице, са радним мјестом више испред „Могрене“ него у атељеу. Сарадио је и кућу и атеље у мјесту где је погледом могао да види Стари град, море и планине. Другије са Филом било је необично и чудно лијепо. Ко је једнапут био овим генијалним човјеком, жељио је да га понови сртне. Приче о сликарству биле су мање важне. Сатима је био у стању да вас као маг држи својим непоновљивим причама о новоској школи, о Милу, о ловачким писмима, о блиским пријатељима (који су имали неку посебност). Све је причао са необично великом шармом. Погледјејте његов „испад“ неконвенционалним питањем: „Да ли ће новој капели - маузолејубити крст и остало православна црквови обиљежја која су била на ста-

СВОЈЕ ИМЕ

тје - ви на сјази, ја йорег сјазе...

Али, чиме се ја запричавам?

Јер, сна ми, моје се име вије и крије око речене сијијене. Тје ја за њим - у кружену ѡошјеру. Сав ми се видиц уштаја у лишици. И већ не знам как изијубих мрежу за лејширове!

Еј, да шије је сјаштиши ја љелегаши! У сијашти мах облијемо око сијијене. И ѡошкује име моје рођено: Уја, шије сам! Па се врашко љонимо и варакамо. И већ се не може разабраши - ко ћоја ѡјера, ко је исирег, а ко иза. И бива ми сумњиво: скривам ли се ја иза имена или оно иза мене зализи? Уја, нема ме! Уја, шије сам!

И ѡако се својски ловимо. Колико шо ѡраје? Трен сна као да шоне у вријеме. Обавија ме лака сјамалица. Где ли сам сага?

Мокра ѡлаоча, храјава.

Босе ноге заљускује ми

МУЗИКА

ТОП
ЛИСТА
РАДИЈА
БУДВЕ

НАРОДНА МУЗИКА

- ЛЕПА ЛУКИЋ - Лети голубе
- НИНО-За прошлу љубав
- ВЕСНА ЗМИЈАНАЦ - Да будемо ноћас заједно
- НЕША ЛУТОВАЦ - Мостови на Морачи
- ЖЕЉКО САМАРИЋИЋ - Добар дан туга
- РИТАМ СРЦА-Каранфил
- БРАНКО ВИШЊИЋ - Казниће те бог
- НЕДЕЉКО БАЛИЋ - Ваја-Верујем
- ГОРАН ВУКОШИЋ - Порази
- ЦЕЈ-од љубави до мржње

ИНОСТРАНА МУЗИКА

- ELTON DŽON- Kendl in d vind
- AKUA-Barbi grl
- BEL, BUK KENDL-Reskju mi
- LUTRICIJA MEK NIL- Džast d vej
- VEKSTRIT BOJS- As long, as ju lov mi
- PAPA BIR-Ceriš
- KUL LI-Fenomenon
- ČUMBAVAMBA- Tabhamping
- MARIJAH KERI-Hami
- VOREN DŽI-Princ Igor

ДОМАЋА ЗАБАВНА МУЗИКА

- МОНТЕНИГЕРСИ-Со и текила
- ДОБАР ЛОШ ЗАО-Можемо да се зезамо
- ПРСЛУК БЕНД-Слон
- ДИНО ДВОРНИК-Биха, Ђиха
- ЛИ МЕН-Срце моје слатко
- МАРС ВЕНУС-Једна реч
- ЛИНА-Стопе у песку
- ПЕТАР ГРАШО-Не боли ме
- МОДЕЛИ-Југословенка
- ДЕЛЧА И СКЛЕКОВИ- Крпа од човека

ИЗЛОЖБЕ

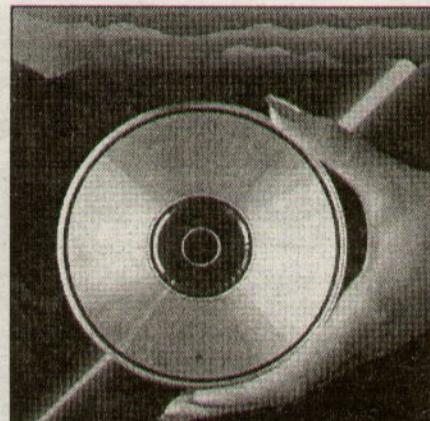
ГРАФИКЕ
МИЛА
МИЛУНОВИЋА

У Модерној галерији у Старом граду, 7. новембра, отворена је изложба под називом Графички дневник Мила Милуновића. Овом изложбом Галерија се придружила обиљежавању стогодишњице рођења и тридесетогодишњице од смрти овог истакнутог југословенског сликара. На изложби је представљено 50 графика насталих у периоду од 1953. до 1966. године које су сада власништво приватне галерије „Гамс“ са Цетиња.

Изложбу је отворио Драган Радовановић, историчар уметности из Подгорице, истакавши да је грандиозно уметничко дело Мила Милуновића постало још за његовог живота наша велика културна баштина. „С тога сам скоро сасвим уверен, рекао је Радовановић, да ако је уопште могуће почастовати један град и његову културну баштину догађајем као што је изложба ликовних дјела, онда том несвакидашњемчину присуствујем вечерас“.

Изложба је отворена до краја новембра.

Р.П.

НОВЕ
ЗВИЈЕЗДЕ
ИНОСТРАНЕ
МУЗИЧКЕ
СЦЕНЕ

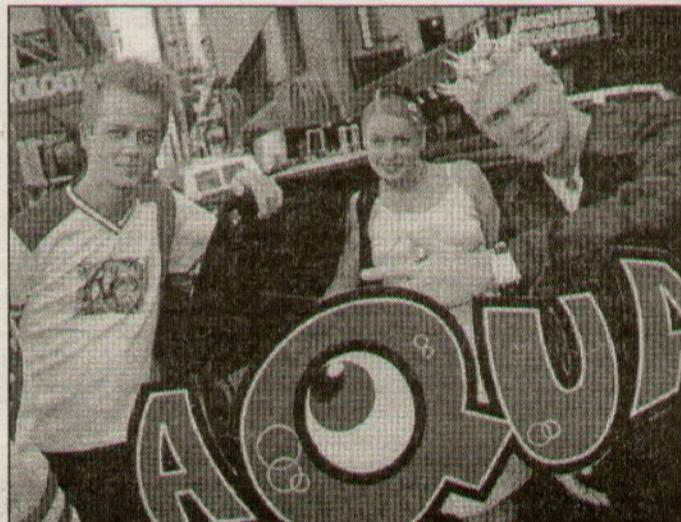
АКВА

Судећи по публицистету у музичкој штампи „Akua“ представља једну од занимљивих појава у посљедње вријeme. Норвешки водњикови бенд састављен од четири члана: Лена (24) која је опчињена пјевачицом групе No dabt, Stefani, искористивши комплетно њен имиџ, једина разлика што Стефани има плаву, а Лена црвено-прну косу, поред Лене се налазе још и три момка Zoren (28), Kleuz (27) i Rene (30). Пјесма „Барбика“, као и недавно издат албум „Akvarijum“, добро се котира на свим сјеветским топ листама. Скандинавски бенд „Akua“ као и многи други ранији бендови из Скандинавије: Rokset, Aba, Jigor и многи други, увијек су добро пролазили у Европи. Водени бенд „Akua“ је преко ноћи постао популаран, захваљујући већ одавно популарној лутки Барбика.

М. Михајловић
-Телентано

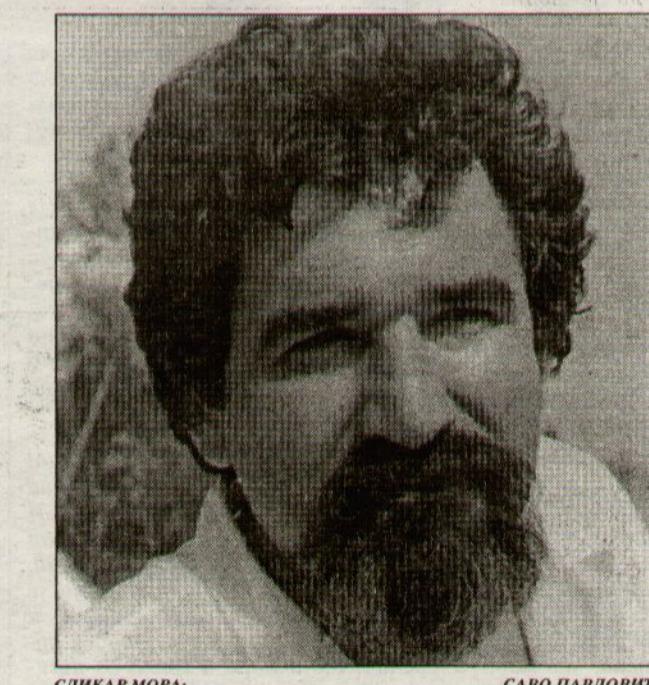
Приватно, цјелокупни бенд „Akua“ воли да се дружи и да излазе заједно по дискотекама. Од музике вл да слушају Bekstrit Bojsa, Ejs Of Bejs, kao i Rep. „Akua“ припрема једну ускоро промотивну турнеју.

Да закључимо- пјесма Барбика као и сам бенд „Akua“, доста дјелује као једна мала музичка лимунада. Можете га слушати у соби климајући главом у задатом ритму. Можете га слушати и у дискотеци, кафићу и то уз водњиков бенд, какав је сатав Akua, кој иће те завољити или омрзнути. Све у свему, као што пјесма каже: „Дођи, Барбика, хајде да се забављајо“.

М. Михајловић
-ТелентаноТРЕЋА
НАГРАДА
САВУ ПАВЛОВИЋУ

На Трећем Југословенском бијеналу акварела, који је почeo 27.10 у Зрењанину, у конкуренцији 120 радова (од пријављених 400 аутора) изузетно значајно III место освојио је Саво Павловић, академски сликар из Петроваца.

Акварел Композиција припада циклусу који је настao у 1996. године под називом „Звуци из тишине“. Њиме се аутор представио у Југословенском центру у Паризу и овога јета у галерији „Свети Стефан“. На њему доминирају мотиви мора, морског миља и оне вјечичне тајанствености која је специфична за Павловића.

Иако је Павловић увеклико познат војвођанским љубитељима ликовне уметности, овом наградом му се отвара-

СЛИКАР МОРА

ЈЕДИНА МОЈА

Зорици

*Как у праскозорје
Свейлоси обележи јуше
И ћросије румениласвоја,
Поштрахији ће снену,
Једину моја.*

У цик зоре

*Как се јушеши разливају
Кроз измалицу боја,
Мисли ћеби лејше,
Једину моја.*

Под бременом већра

*Как се ћовијају ћране
И ћрозори заштрејере
После сна из присоја
Доћи ћу до ћебе,
Једину моја.*

Чекај ме у даљини

*И ћишиши мирних боја
Ма ће био ја ћу доћи,
Једину моја.*

Мишаја Мишровић

„ШИРОКО
МОРЕ“ У БУДВИ

20. октобра у Будви је почело снимање филма „Široko more“ на локацијама у Будви, Бару и Котору. Ријеч је о првом филму европске кинематографије који се снима у Југославији послије санкција, чији синопсис представља слободну обраду последњег романа Francesca Biambanti-a „Attesa sul mare“. Финалисте у конкуренцији за награду Campiello 1994. године. Фilm режира Ferdinando Vicentini Organini, који је са Lorenzom Favelom написао сценарио „Широког мора“.

Piero Amati који живи и ради у Италији и Југославији каже да као извршни продуцент југословенске фирме „Фilm '87“ покушава да привуче и промовише стране филмове у Југославији. „Широко море“ сљедеће године представљаће италијанску кинематографију на Канском фестивалу. Биће то прилика да рекламирамо ово подручје и привучемо иностране продуценте да искористе ванредну љепоту ове земље“, рекао је Amati наглашавајући да је посебно захвалан за помоћ у припреми овог пројекта министру иностраних послова Бранку Петровићу и југословенском амбасадору Миодрагу Лекићу. Након што је као директор продукције радио на филмовима Франка россија снимљеним у нашој земљи - „Quo vadis“ „Rasulo“, „Putovanje oko svijeta za osamdeset dana“ „Široko more“ биће четврти филм Пиера Аматија снимљен у Југославији.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

J.B.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.

Главне улоге у „Широком мору“ тумаче Klaudio Amendola, Izabela Ferari i Liberto Rabel, послије завршетка снимања на црногорским локалитетима у Будви, Бару и Котору, „Широко море“ биће снимана у Италији и Француској.
<div data-bbox="485 940 620 950

ОТКУПЉЕНО НА КОНКУРСУ ЗА ХУМОРЕСКУ

Слободан М. Стефановић

ЗАПОСЛЕЊЕ

Прошајем у дневној штампи одговарајући конкурс за посао, па однесем документа кадровској комисији - хоћу да радим! Срамота је да се оволовици клипан гребе о родитеље, а и досдило ми је да избацујем ћубре и идем на пијацу.

Сад када сам најјачи, требало би да радим. Постоји, кад остварим и окила- вим, било би у реду да одем у пензију, а не да развлачим кости по аутобусима. Морам да признајем, нисам се надао да ће ме позвати на разговор пошто нисам имао везу. Шта им би - појма немам!

Обучем ново одело, узмем факултетску диплому око које је била заузета плава машинца и кренем пред кадровску комисију, па шта буде. Када сам ушао у хол зграде и видео колико је кандидата позвано на разговор, умalo се нисам срушio. Гледам, све углавном девојке: плаве или прене, дугокосе, једва се увукле у мини сукње, не знаш коју пре да погледаш. Прекрстиле ноге, балони испали - чудо једно! Да сам ја председник комисије за пријем радника и да треба да одлучујем, вероватно то не бих могао. Извлачио бих цедуљицу са именом, па како испадне.

- Е, мој Боки, где си ти заступао?

Шта је - ту је! Није ред да одустанем, јер сам рођени оптимиста. Несрећа је једино у томе, што се оптимиста налазио у безизлазној ситуацији. Док сам ја стајао и размишљао о својим изгледима за успех пред комисијом, једна лепотица, мој број, је замноту у хол и поче гласно да гуња кад угледа толико кандидата.

- Гуњање има смисла само ако гуњамо заједно, рекох.

Насмејала се шеретски, што ја сватиши као знак симпатије. Риболовци би рекли: „Прогутала је ма- мац”, па навалих што сам више могао не би ли је што пре убацио у мере- дов. Видим, не опире се, већ се само смешка, сигу- ран знак да треба јаче да затегнем удицу, да се не откачи. Кренем са добром причом, али ме она пре- кину, хоће да сазна: ко ми је веза? Не знам шта да кажем, устежем се, срамота ме да признајем да немам никога ко ће урги- рати за мене и да сам предао документа, само да пребам и то чудо.

Лепотица отворила срце, па набраја своје везе и

везице. Ја се изненадио, размишљам, како људи увек пронађу неког рођака или земљака који ће да им помогне ако затре- ба, где год да се појаве. У једном тренутку, поменују једно име, презива се чо- век као ја. Сигурно је не- ка фаџа, можда директор, појма немам. Запамтим ја име Мика - злу не треба- ло.

Док смо тако ћаскали, дошло ми је нешто мило, па питам лепотицу, да ли би пристала да је запо- слим - да се умиљава око мене, а ја ћу уместо пла- те да је водим за ручицу и да је пазим. Признајем, много ми се допада.

Она ме гледа, млатара трепавицама, прекрстила ноге, а бутке: ко Бог. Ко- са дуга, гарава, покрива дубоки деколте, па јој ја пребади косу преко рамена, те она склизну до половине леђа. Затим, за- баци главу у назад и по- прави косу која се преси- јавала као најљепша ки- нечка свила. Руком пову- че сукњу мало ниже, не би ли покрила бутине, али када је пусти, подиже се као праћка још више. Никад низам знао називе тих материјала, али овај мора да је из увоза када је овако уметнички згу- жван.

Распитују се, да ли је та- ко боље, а ја завијајем у деколте и колутам очима - ни реч да изустим, само потврђујем климањем главе. Она се насеја кад виде како сам исколачио очи, па ме лупи благо по образу и ухвати ме испод руке. Изгледа да сам се и ја њој допао, пошто је пристала да изађемо ако буде имала среће код комисије. Ја сам већ при- стао да је изведем на пи- ће, не бирам ситуацију, без обзира да ли ће да ме приме или не, само да је опет видим.

После извесног времена, кренули су са прозивањем кандидата и лепотице почеше дефиле, као да је модна ревија. Конечно сам и ја дошао на ред, али нисам ушао са преви- ше наде јер сам носио панталоне. Трочлана комисија је седела за једним дугачким дрвеним столом на коме су се само у фрагментима сачували трагови боје. Када сам ушао, добро су ме одме- рили од главе до пете. Радознало су гледали у мене, али већ следећег тре- нутка су сви почели да зевају. Пошто је зевање прелазно, са муком сам се уздржавао, правећи се да одвезујем плаву машинцу са дипломе.

Добро је, помислих, је- дина жена у комисији ће сигурно бити на мојој страни, али она, Аспида, шапуће Ђорици до себе: „Шта ће овоме посао, он има одело!”

Тада ме подсетише на преки суд и је почех да враћам плаву машинцу на диплому претпостављајући да је разговор завршен, али Ђорица по- че да ме испитује. Тра- жио је да призnam због чега сам се родио и тако редом. Ја сам се бранио да нисам ништа крив, већ мој тата, а и мама, која ме је родила између Каленићеве пијаце и Вуко- вог споменика.

Онда почех да се јогу- ним и не хтедох више ни- шта да признајам.

- Кад сам се родио, Београд ме је први загрлио - и готово. И није тачно да сам писмен само зато што сам рођен близу Вуковог споменика, нити ми је школа живота једини коју имам. Него, заврших и овај јебени факултет - па показах диплому, у ори- гиналу.

Међутим, изгледа да комисија уопште не трза на диплому, као да је добијена од неке дописне школе. Томе се нисам надао пошто је већина кандидаткиња имала само, већ поменуту школу живота. Ту по бујили кроз мене, а један члан, само што не паде са столице, јер му се омаче рука са стола док је спавао. Видим ја, да је враг однео шалу, па извукох цокера из рука- ва.

- Ако не верујете, ви пи- тајте господина Мику! Он зна све о мени!

- Мику, велиш!

- Да, Мику!

Ово их тотално разбуди. Поскакаше са столица као да сам им сипао хладну воду за врат. Кад прође први налет изненаде, оборише главе као кад кокошке кљуцају по дворишту и почеше не- што да се домунавају.

Акоје неки буда, неће имати петљу да га било шта питају и проверавају. Исто нам презиме, па рачунам да ништа не могу да изгубим.

Прође неколико дана, кад поштар донесе позив да се јавим у предузеће, пошто су ме примили на посао. Она лепотица, није прошла код комисије, али ја почех да је водим за ручицу и да је пазим. Много ми се допада, а и заслужила је.

Додуше, кад боље раз- мислим, лепота је прола- зна - важно је да имаш господина Мику.

НЕПРЕДВИЂЕНО КУПАЊЕ

У будванској луци 10. XI око 21. сат море је било узбуркано, а тумарно небо се спремало да излије ки- шу.

Два добра друга, касније се дознало да су зидарски радници из Алексинца, послије кафанске сједељке и чаше више, тетурали су се ривом док један није упао у море и почeo да се дасави јер није знао да пли- ва. Добро угрijан, без

размишљања, за њим је скочио његов друг.

Да среће има и у несрет- ћи, потврђује и ово веће јер су обојица у борби са морем успели да се ухва- те за вез барке и тако су цвокотали и дозивали по- мох.

Случајно је доком, пре- ма Старом граду, прола- зио пензионер из Подго- рице Стево Попивода. Чуо је запомагање и

схватио шта је у питању.

Окупио је још неке про- лазнике и „мокра браћа“ су извучена на обали сквашени као сунђери, али живи.

Хтели су и да их повезу до Дома здравља, али су они одбили, говорећи да живе у близини и да ће се код куће пресвући и осу- шити. Били су потпуно отријежени.

М. Г.

Из биљежнице репортера

ОБАЛОМ УЗ РАКИЈСКЕ КАЗАНЕ

Не бих никада поми- слио на пиће да овим нашим проклетим по- слом с јесени не заста- нем испред ракијских казана. Ошину ме тада мириш цибре, пукане борових облица испод старих казана, понај- више прича домаћина који су данима уз дим и ракију, тако мека и до- кон...

Мостарски пјесник ко- ји је живио о новинар- ском хљебу, Мишо Ма- рић, овако је отприлике прича за новине о својој дугогодишњој ап- стиненцији, напомињу- ћи да једино око казана долази у искушење да искапи коју.

Много љепше о шљиви и казандијама је писао Петар Кочић, а и бројни други писци су уз ра- кијске котлове смишљали приче. Или преносили приче оних који се окупљају ноћи- ма око лула из којих точи громовача.

Негде се пеке шљива, негде точи крушковача, у нашим крајевима „ватрена вода“ се из грожђа вади. Вјековима је тако: казани су слични онима у Србији, Хер- цеговини, Далматији, умјесто буке ложи се храстовина, приче су различите, али је сличан мерак ракијско-казански.

Одјавно у вртачама нашега Приморја нема лоза као некада. Вино- гради су зарасли у коров, чокоти иза међа у вртачама се посушили. Ријетки су они који су сачували старе лозе, а још рјеђи они који су засадили нове. Тек по која одрина испред кућа новосаграђених, више да ћеца грожђе пробају. Села су одјавно напуштена и само се ријетки враћају да обнове праједовске њиве.

Ракије која из казана цури, ипак има. Било ју је итекако и ове јесени, као и ранијих. Донедавно је димило добро у селима Паштровића, Мана- Побора, Брајића, Грбља... И још увијек гори испод старих казана који су сачувани у сеоским конобама. У дрвеним бачвама насли- јећених од предака из времена када села бија-

ху живи, мирује вино, а ракија се пуни у деми- цане, боде дволитарке или у мање бачве које на пијаце овдашије сти- жу из Србије.

А грожђе? И оно стиже из унутрашњости. Махом с Косова, из Маке- доније, нешто мање из подгоричког округа, од јећиње зараде домаћини издвоје триста, петсто, хиљаду марака, како ко, па се купи грожђе. Црно и бијело, од бољих сорти, по шездесет фен- нинга или марку за ки- лограм.

Овај „обичај“ је уведен прије деценију или коју годину више, када су савсим опустјели наши виногради, а када су туристи остављали лијепе паре. И задржао се.

Исплати се, како да не, слажу се углавном сви који су се латили овог посла. Или вино или ракија остану цабе, када се одбију сви трошкови. Рад не рачунамо. Али, какво је то вино и ракија!

Углавном се вино точи и ракија пеке за своју кућу. За пријатеље током дуге зиме када се раштан мијеша с домаћом кобасицом, каштрадином, ребрима и пршутом. За славе и рођендане, али и за ли- јек. Чиста ракија без шећера и других при- јеси то уистину и јесте. Баш као и вино, које још стари Грци означи- чише пићем за богове. Опет ракија и вино за

свадбе и сахране, да се домаћини и гости не трују „тринаестојул- ком“ и другим устанич- ким ракијама, опорим винима која несаницу и муку изазивају. И због атмосфере, оне с почетка овог записа која данима траје. Припремање дрва по сеоским забра- нима који су одавно без граница, калајсање кот- лова, прање бачви, ме- чење грожђа и друге припремне радове за ону главну када потеку вино и ракија, посебан су ритуал. Рођаци, пријатељи и кумови су за- једно, данима. А када све буде спремно да се потпали ватра, потече прича око казана. Она из времена давних, када су очеви и ћедови уз лозовачу се повиједали о ратовима и браковима, свадбама и славама, чојству и јунаштву, о манама и врлинама, људским, али и о вилама, вукодлацима и вјештицама. Ново вријеме је донијело, да- како, и нове приче. Чује се још по која бесједа коју су млађи запамтили од старијих, понекад затрепере и струне гусала, али чешће су то приче из доба да- нашњег, из свакодневи- це и нешто ближе прошлости. Само испод

главног се вино точи и ракија пеке за своју кућу. Облаци су шако велики и ирни, па не дају Звијезду да се ћомоли. Гледам у ноћи овој, тражим је, занесена сјојим и гледам у Звијезду коју је покрила шама. Мислим, да ли може Звијезда да обасја овај животиј који сијава. Знам јој име, знам како се зове, знамо да причамо у шиће зоре. О, Звијездо моја, тражам Ти руке, обасјај мало моје пушче, макар у машти, спретнимо се.

Мирјана Маркишић

МАРКА И ДАЉЕ „НЕСТАБИЛНА“

ФЕЉТОН

МАРКО ЛАЗОВ КУЉАЧА
СЈЕЋАЊА НА МУЧНА ВРЕМЕНА (22)

ПРИЈОМЈЕР СТАРИЦА

Марко Калађурђевић, рођена Куљача, живјела је на имању свог појакног оца Андрије Никова. Четнички штаб је у њеној куби. Она их не воли видјети више него ћавола, а партизане воли као своје најближе. Иако је изгубила све мушки главе у роду и дому, не заостаје у помагању партизана мајки које имају синове на тој страни.

Једног дана Марине унуке заплашила је обору и позваши бабу да потчи, јер четници попише вино у магазин. Скочи Маре, па како ју је Бог дао да не оправша никоме, поговори: „Изласте, рђе, покусасте ми брава меса и хобете да ми попочекете ту бачицу вина! „Пам калум и оца и мајку, како то само лутити мушкарца може да рече. Узела два камена у руке, а нико не смје да јој се примакне. Најзад, један од четника извади пиштољ и припаријети: „Мучи пасјако стара, јер ћу те убити као кучку. Ми нијесмо говна ни лупежи него прави Срби! „Али баба се не плаши, већ одговора: „Ви нијесте говна, него дим од гована. Ви нијесте Срби, него кукавице, пас нам се меса наскубао. Несреће једне, „псусје стара на сваки пасјак опанак - да се борите против окупатора дала бих вам посљедњи залогај хљеба, а кад сте издајници, даљи вам што и Паштровић попу! „Најде, у тој гужви, командант Петар Вуле-ковић, па се, као бајаги, наслади и нареди својима да пусте бабу на миру, рекавши: „Видите ли, људи то није обична баба, то је баба! „По томе оставде Мари до гроба да је зову Баба.

Дана живимо у чукама, а ноћи се крећемо да бисмо што ставили у гладне уста и чули што новије. Панто Митровић и ја спустили се у Подличак. Све куће су празне. Сви становници су у затвору у Куљачама. Једино један старапац лежи болестан без икога. Погледасмо да није случајно у куби Маре Урошева Митровић. Панто се попне да куће каменом о камен на прозору иза куће. Држи се за шипке уковане мебље прагове. За држим стражу. Чује се лагани ход по поду, а затим допре једва чујни глас: „Ко је и шта тражи у ово доба ноћи? Ја сам сирот и немам никога до једне удате јево-ке. „Невоља је Мари научила да буде опрезна. Познаде Панта по говору кад јој се обрати: „Стрина, овде смо ја и Марко Лазов. „Она, као мајка одврати: „Добро дошли, јунаки синови, и вазда вас мебљу људима и јунацима! „Ужеје малу уља-ницу. Панто се смије: „Ево Маре у мушким гафама по куби. Стиг ју је што смо је тако затекли и каже: „Опрости ми као моја ћеца што ме најчеште овакав. Ујад за мене, поћеши ме четници у затвор у Куљачама. Замолих команданта Вуле-ковића, чудо га нашло у његову главу, да ми пусти ноћас да оперем оноја јада хиљада што имах на себи. Немах што друго, те обукох ове гађу-рине Крста Савова, док ми се оно прња не осуши. Зором сјутра јутро морам да се јавим проклетим четницима, што ми душу извадиш и понијеше све из пусте куће. Још ме оптужују да сам комунист, а колико ја знам шта је комунизам, толико се они знати вратити својим домом! „Распливте се како смо и јесмо ли гладни, па вели: „Чујем да се неки од вас предају, а ви се немојте предавати док вам је глава на раменима. Народ ће, свакако, страдати док траје овај проклети рат. „Маре казује Панту да су му родитељи и сестра добро, да их појеђује и носи почењто у затвор у Будву. Оде с кандилом у другу собу, чује се да шкрипи заклоц од неке старе скриње, врба се и пружа мали прштић кроз прозорче: „Узмите ово, гладни сте, а и рањала сам га и крила га да гам вами. Друго нема што у мојој куби, да би се миш отровио. „Нијесмо ћели зети тај прштић, јер смо вјеровали да је то посљедњи залогај хране у њеној куби. Она наваљује да га узмемо, а ми на посљетку захвалимо као својој маци и односом. Маре рече: „Приче-кајте, бисте ли узели једну кокошку? „Панто се сложи да Маре ухвати на легалу и донесе једну до три кокошке, које су остале код ње кад су му родитељи поћерани у логор.

Наши породице су затворене прије годину дана, а сви наши ратни пријатељи прије мјесец дана. За мјесец и по дана, док је трајала блокада, тешко се долазило до икакве хране, мада су неки, као Видо Куљача, по цијену живота успи-

јевали да нам понешто дотуре. Највише једемо зелен, односно салату и брстимо је по сваким зградама као зечеви. Сједимо под Церовом рупом, а кад се устане, морамо се ухватити и придржати за неко дрво да се не бисмо, омалокрвљени, срушили. Још не одлучујемо да икome узмемо, ишта без његове воље и знања. Причамо како су наши домови огуљени као дрве у које удари гром. Једино смо успјели да неколико волова даднемо Брајићима да с њима ору и да се помогну, а њих нијесмо ћели клати. Напослијетку је остала Пантова кокошка да подмири седам гладних стомака, а од ње би толико да једино омрсисмо зube, како то Панто рече. Ко је хтио да се бори против окупатора, морао је да има снаге да трпи и не мисли о личним страдањима увијек могућо погибији, да не мисли на страдање своје породице и отиши читаву своју имовину. Најзад ће Јово Кажанегра, као да је хтио да разговор заврши: „Вала, људи, осталосмо без ичега, а борићemo се, па, дабогда, послије рата кокотима орали!“

Перов став

Сједи неколико партизана у Полигију, спротеље 1943. године. Теме разговора су различите од шаљивих до озбиљних. Није то партијски састанак, гдје се углavnom говори о томе како се треба борити. Као по навици зауставља се и задржасмо на пitanju какав треба да буде друштveni perodak za koga se bori-mo, stradamo i ginen. Može se reći da je većina boraca znala da će naša Partija poslije rata organizovati socijalističko dруштvo na principima marksizma - leninizma, da će čitav narod, svih ljudi i građani, bez obzira na nacionalnu priпадnost, biti jedini drugima ravni u svakom pravu. Za onaj dio ljudi koji ne žele i neće da budu ravni drugima, nego xoče po starom, kapitalističkom, начину i obinaju da budu veki i bogatiji od drugih, za takve će postojati diktatura proletarijata. Znaci, revolucija će se naставiti da bi se prekinuli stari korjeni i очистio korov iz kojega bi ničala otrvorna trava u našoj socijalističkoj bavštini.

Панто Куљача је међу нама. Пуши, слуша разговор и чека да добије ријеч. Као да ga нешto мучи. Он свакога партизана ослопава „рођаче“, а оно „друже“ као da za njega ne postoji. Запита: „Могу ли и ja, ljudi, dvije rebi, da istaknem svoje mišljanje u vezu nasheg razgovora?“ „Prvo upita: „Da li se shalite vi komunisti ili ste, zaista, zapeli da xočete da hočete da vladate ovom zemljom?“ „Ko drugi ima moralno право nego mi, koji se borimo za slobodu i socijalizam?“ одговори Панто, па настави: „Ne shalimo se, rođache Pero, jer ova borba nije shala“. „Ja bих vam препоручio!“ - настави Pero - „da se mahnite vlasti i bolje je da se sjedite doma poslije rata nego da se brikate, ako ne riješite pošteno sve ono što obećavate narodu!“ Присути se na- smijaju, a Pero se našutiti i reče: „Šta se sмијете, pošteno da vam kažem da se ja ne borim da dođem na vlast, jer niјesam za to sposoban, a da vi se zakunem, niјesu ni mnogi od vas pametniji od мене za tu radost!“ Панто га пита: „Eto, ti ratujesh zaјedno s nama skoro devje godine, pa nam objasni zašto se boriš?“

„Образа mi, rođaci, ratujem protiv oкупatora za slobodu naroda, i poslije rata ne mislim za to tražiti ni vlasti ni masti, nego jedino radu i ono što zaradim“. „To je pošteno tvoje strane i silan ci, rođache Pero, ali morašemo ti dati neku slujbu da ne bi morao krampon i lopatom zarađivati hrabrost!“ - reče Панто.

Панто ће то: „Хвала вама o добром ljudima, a ne trajim ništa više nego ake fete mi dati da budem žandarom da vam pomognem u gođenju lupelja i narodnih guličokija, jer ne vjerujem da ћete ih tako lako istrijebiti kako se vi to nadate“. Неко из дружине ће на то: „Mi u novoj vlasti nećemo žandarme nego miliciju“. „Batalilte vi priču da neće žandarne nego miliciju, a vjerujem da ta vama miliciju da raste. Ako nećešte živjeti nego nego miliciju!“ Batalilte vi priču da neće žandarne nego miliciju, a vjerujem da ta vama miliciju da raste. Ako nećešte živjeti nego nego miliciju!“ Главари чете utuknute su u Bulevaru. Чланови српског комитета Мило Медиговић, Никола Гажевић и Марко Куљача са командантом Кажанегром одлучује: четници треба прво опоменути да ослобode tijesnača Kuđina, pa ako ne pristanu na to, требa ih oružjem rastjerati. Pođe Marko Kuļča sa nekoliko drugova među четници, a ostali za njima, spremni za borbu. Четници povikuju: „Ko je i šta trazite ovde?“ Партизани im odvratili još ostvrtje: „A šta vi trazite i michtite se ispred narodne vojske, koja oslobodača svoju braću od ronstva? Ako nećešte osloboditi prolaz i počnete pucati na nas, biste smješti unishteni!“ Главари четничke чете utuknute su u Bulevaru. Чланови српског комитета Мило Медиговић, Никола Гажевић и Марко Куљача са командантом Кажанегrom odлучuju:

U svanju počinušmo u Bulevaru.

Италијани су стапло трагали и пртресали терен по Паштровској гори да би пронашли гробове својих војника и шпијuna. Завирили су у сваку јamu да vide da niјesmo tamno bacišni, ali sve im je bilo uzašud. У јаме нико nije bacišni, već je svaki likvidiran i nepratičan. Сједи најзад је došlo da niјesmo tamno bacišni, ali sve im je bilo uzašud. У јаме нико nije bacišni, već je svaki likvidiran i nepratičan.

Италијани су стапло трагали и пртресали терен по Паштровској гори да би пронашли гробове својих војника и шпијuna. Завирили су у сваку јamu da vide da niјesmo tamno bacišni, ali sve im je bilo uzašud. У јаме нико nije bacišni, već je svaki likvidiran i nepratičan.

Италијани су стапло трагали и пртресали терен по Паштровској гори да би пронашли гробове својих војника и шпијuna. Завирили су у сваку јamu da vide da niјesmo tamno bacišni, ali sve im je bilo uzašud. У јаме нико nije bacišni, već je svaki likvidiran i nepratičan.

наређењем Главног штаба за Црну Гору и Боку да се већина партизана одмах повуче у правцу Никшића, као што сушли у састав бригаде. По том наређењу прекидосмо даљу борбу са четницима. Команда батаљона са око триста бораца стиже до одређеног мјesta. То бијају момци из Паштровића, Брајића, Маина, Побора, Гребља и других крајева од Котора до Улциња. Из ових крајева у тој рату стапло су се скupljali борци у Паштровићима као у регрутнem центру и одатле марширали да се боре широм Југославије у саставу црногорских, српских, босанских, далматинских и других борбених јединица Народнослободилачке војске Југославије.

Пошто су Паштровићи имали dovoljno sposobnog političko-vojnog kadra da rukovode borbom na svom terenu, Pokrajinski komitet KPJ i Glavni štab NOB i POJ u Šiprancu kod Nikašića, oktobra 1943. godine, rasporedili su se na Pashtrovićima kao u regрутнem centru i odatle marširali da se boriši širom Jugošlavije u sastavu crnogorских, srpskih, bosanskih, dalmatinskih i drugih borbenih jedinica Narodno-slobodilachke vojske Jugošlavije.

Пошто су Паштровићи имали dovoljno sposobnog političko-vojnog kadra da rukovode borbom na svom terenu, Pokrajinski komitet KPJ i Glavni štab NOB i POJ u Šiprancu kod Nikašića, oktobra 1943. godine, rasporedili su se na Pashtrovićima kao u regрутnem centru i odatle marširali da se boriši širom Jugošlavije u sastavu crnogorских, srpskih, bosanskih, dalmatinskih i drugih borbenih jedinica Narodno-slobodilachke vojske Jugošlavije.

Пошто су Паштровићи имали dovoljno sposobnog političko-vojnog kadra da rukovode borbom na svom terenu, Pokrajinski komitet KPJ i Glavni štab NOB i POJ u Šiprancu kod Nikašića, oktobra 1943. godine, rasporedili su se na Pashtrovićima kao u regрутnem centru i odatle marširali da se boriši širom Jugošlavije u sastavu crnogorских, srpskih, bosanskih, dalmatinskih i drugih borbenih jedinica Narodno-slobodilachke vojske Jugošlavije.

Пошто су Паштровићи имали dovoljno sposobnog političko-vojnog kadra da rukovode borbom na svom terenu, Pokrajinski komitet KPJ i Glavni štab NOB i POJ u Šiprancu kod Nikašića, oktobra 1943. godine, rasporedili su se na Pashtrovićima kao u regрутnem centru i odatle marširali da se boriši širom Jugošlavije u sastavu crnogorских, srpskih, bosanskih, dalmatinskih i drugih borbenih jedinica Narodno-slobodilachke vojske Jugošlavije.

Пошто су Паштровићи имали dovoljno sposobnog političko-vojnog kadra da rukovode borbom na svom terenu, Pokrajinski komitet KPJ i Glavni štab NOB i POJ u Šiprancu kod Nikašića, oktobra 1943. godine, rasporedili su se na Pashtrovićima kao u regрутnem centru i odatle marširali da se boriši širom Jugošlavije u sastavu crnogorских, srpskih, bosanskih, dalmatinskih i drugih borbenih jedinica Narodno-slobodilachke vojske Jugošlavije.

Пошто су Паштровићи имали dovoljno sposobnog političko-vojnog kadra da rukovode borbom na svom terenu, Pokrajinski komitet KPJ i Glavni štab NOB i POJ u Šiprancu kod Nikašića, oktobra 1943. godine, rasporedili su se na Pashtrovićima kao u regрутnem centru i odatle marširali da se boriši širom Jugošlavije u sastavu crnogorских, srpskih, bosanskih, dalmatinskih i drugih borbenih jedinica Narodno-slobodilachke vojske Jugošlavije.

Пошто су Паштровићи имали dovoljno sposobnog političko-vojnog kadra da rukovode borbom na svom terenu, Pokrajinski komitet KPJ i Glavni štab NOB i POJ u Šiprancu kod Nikašića, oktobra 1943. godine, rasporedili su se na Pashtrovićima kao u regрутnem centru i odatle marširali da se boriši širom Jugošlavije u sastavu crnogorских, srpskih, bosanskih, dalmatinskih i drugih borbenih jedinica Narodno-slobodilachke vojske Jugošlavije.

Пошто су Паштровићи имали dovoljno sposobnog političko-vojnog kadra da rukovode borbom na svom terenu, Pokrajinski komitet KPJ i Glavni štab NOB i POJ u Šiprancu kod Nikašića, oktobra 1943. godine, rasporedili su se na Pashtrovićima kao u regрутnem centru i odatle marširali da se boriši širom Jugošlavije u sastavu crnogorских, srpskih, bosanskih, dalmatinskih i drugih borbenih jedinica Narodno-slobodilachke vojske Jugošlavije.

Пошто су Паштровићи имали dovoljno sposobnog političko-vojnog kadra da rukovode borbom na svom terenu, Pokrajinski komitet KPJ i Glavni štab NOB i POJ u Šiprancu kod Nikašića, oktobra 1943. godine, rasporedili su se na Pashtrovićima kao u regрутnem centru i odatle marširali da se boriši širom Jugošlavije u sastavu crnogorских, srpskih, bosanskih, dalmatinskih i drugih borbenih jedinica Narodno-slobodilachke vojske Jugošlavije.

Пошто су Паштровићи имали dovoljno sposobnog političko-vojnog kadra da rukovode borbom na svom terenu, Pokrajinski komitet KPJ i Glavni štab NOB i POJ u Šiprancu kod Nikašića, oktobra 1943. godine, rasporedili su se na Pashtrovićima kao u regрутnem centru i odatle marširali da se boriši širom Jugošlavije u sastavu crnogorских, srpskih, bosanskih, dalmatinskih i drugih borbenih jedinica Narodno-slobodilachke vojske Jugošlavije.

БАЧКО ДОБА

**„КАЊОШ“
БЕЗ Ношње**

Омладинско културно-умјетничко друштво „Кањош“ је 9. у сали „Зета филма“ одржало концерт са циљем да скупе одређена новчана средства потребна за куповину гардеробе. Међутим, одзив грађана је био изузетно лош иако су се ентузијасти из „Кањоша“ потрудили да осмисле цјеловечерњи програм. Поред народних кола и игара у извођењу све три групе Друштва, гостовали су и хумориста Мишо Ратковић, млади хармоникаш Марко Лазаревић, група „Гонг“, чули су се и звучи гусала народни мелос. Ангажовање Дана Адровића, хармоникаша, Миливоја Ђурковића, главног кореографа, Нела Сјеклоће, младог кореографа, и 70 сталних чланова, није испунило очекивање.

Сличну посјету памтимо и на концерту одржаном у мају мјесецу у отвореном простору у Старом Граду. „Кањош“ тренутно располаже са имитацијама ношњи

Б.Поповић

(модерна верзија црногорске ношње) која је била наручена за мажоретке. Стицајем околности и оне су престале да раде и ношње су припала вриједном „Кањошу“. Треба напоменути да су прошле године изгореле просторије у којима је била смештена гардероба са ношњама које су имали. Сачуван је само дио једне мушке ношње.

Још један покушај да добу до ношњи без којих је незамислив рад и представљање није уродио плодом. Новац од наплаћених улазница за концерт недовољан је за набавку ношњи. Иако ниједна манифестација у граду не може проћи без њиховог присуства и учешћа (Дани шируна, отварање Сајма, гостовања на Словенској плажи и сл) остаје питање до када ће играти без одговарајуће обуће, одјеће и како представљати Будву када крену на гостовања.

Б.Поповић

СА „КАЊОШЕВОГ“ КОНЦЕРТА

**ЛЕТЕЋИ ТАЊИРИ
НАД БУДВОМ**

У будванском насељу Бијели До 8. XI навече појавили су се „летећи тањири“. Прво се окупило велики број дјеце која су знатиљено гледала према мутном и кишном небу. Онда су почели да прилазе и одрасли кривећи вратове да, и поред свих чуда, виде још једно. И тако, знатиљеној групи почели су прилазити и други заинтересовани да виде „мале зелене“.

Испоставило се, касни-

је, да је све дјеција игра скупим играчкама које одиста лете и свијетле и које су поље јапанско чудо технике. Пуштао их је из своје собе један дјечак да се забавља са својим друговима.

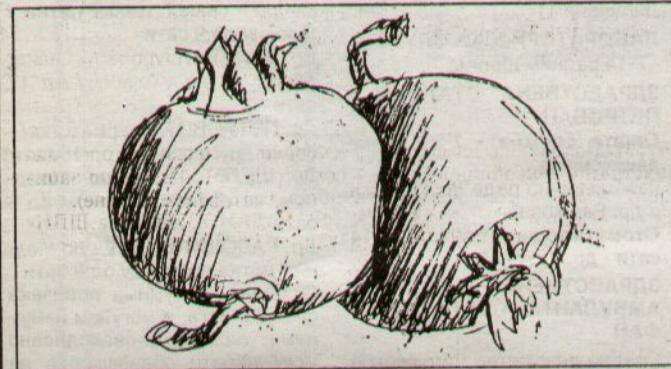
Старији радозналци, када су разоткрили игру, разочарано су се разишли јер су очекивали нешто више од игре, док су дјеца наставила да се играју „летећим тањирима“.

М.Г.

Нормално, потребно је учити стране језике, упознавати се са свјетским цивилизацијама, прихватити све што сматрамо да је примјерено нама на овима просторима и да нам користи. Али, све ово можемо учинити ако и прије свега спознајемо себе, свој језик, своју културу, традицију. На тим темељима спознајемо друге. Другачије не можемо постати грађани свјета, макар снобистички пре-које одјеће, страних израза, жвакањиох гума - једном ријечу страних „марки“ макар то сиљно жељели. Тако можемо бити само „покондирене тикве“ које не понају ни своју културу других.

Зар таквим односом према материјем језику не показујемо да смо постали културна колонија, прије економске колонизације која, такође, наступа? А колонија вазда заостаје као центром!

Миши Гајиновић

САНДРА ФУШТИЋ:

НОВАК БУБАЊА:

Првијеж

**ОМЛАДИНА И
МАТЕРЊИ ЈЕЗИК**

Вук Карапић се није срамио да узме народни језик, језик простога пуча, за основу своје боре и реформе српског језика. Побиједио је јер се тај језик показао виталним и на њему су се могле изразити све најсавршеније поетске и прозне финасе (Горски вијенац, Вуков пријевод Новог завјета, Песме Бранка Радичевића, На Дрини чурија). Вук је избацивао стране ријечи, првенствено оне из руског језика, где се год стране ријечи могла замијенити српском, показујући изузетан лингвистички слух, „чистећи“ српски језик од страних наноса који су га у том добу угрожавали.

Данас омладина учи српски језик у школама, свакако, у модернијем духу, али темељи су остали исти. Српски језик, од Вуковог доба доста се промијенио, првенствено у лексики где су се наноси англизама највећи (кроз ТВ филм, рок музку, и сл.)

Наставници српског језика у основној, средњој школи и на факултету чине напоре да млади људи говоре и пишу исправним, стандардним језиком и правописом, онајким како су га нормирали наши истакнути лингвисти, успјех је, отприлике, сасвим средњи, или испод овог нивоа.

Настава српског језика у овим институцијама има „против себе“ ТВ, радио, разне листове, уопште економски криз у која је усlovila да се људи боре искључиво да претекну и немају времена за књижевност која би им обогатила рјечник. Немају времена за читање књига чак ни они образовани, сем појединача којима је књижевност професија.

Са ТВ екрана и радија често се чују погрешни облици ријечи са накарадним акацентом, погрешним падежом, и компликоване старе ријечи иза којих постоје лијепе ријечи српског језика свакоме разумљиве. У појдиним новинама, новинари као да се утврђују ко ће више направити правописних и других грешака, и као да уредници никада нијеус чули за занимање лектора који би могао завести неки ре, да се не би писало како је коме воља, већ по нормираним правилима.

Омладина која је, првенствено, под утицајем породице и медија, често и улице, па тек онда школе, понаша се слично. Труди се, сем изузетака, да што неразумљијије изговори ријечи са потпуно погрешним акцентом и жвакањем гумом у устима приде. Лијепу књижевност чита мало или нимало јер је под утицајем ТВ екрана који разарају мишљење. Напори наставника српског језика узалудни јер је утицај свега поменутог много јачи од живе наставникове ријечи, савјета и упућивања на литературу, уопште од наставниковог труда да младим људима приближи књижевно дјело. Млади људи употребљавају често у говору страну ријеч, некад потпуно погрешно, само да би показали да су у „тренду“. На такво „језичко“ понашање омладине утичу и реклами различитих производа, називи новокомпонованих предузећа, гардероба на којој су стране ријечи, а најпогибљнији је утицај новокомпонованих пјесама које нажалост добрим дјелом васпитавају „књижевни“ и „музички“ укус наше омладине коју је тешко увјерити да им се тако разара душа, емоције и интелект, и окренuti их исконским вриједностима умјетности (књижевности, музике, сликарства, позоришта, филма, архитектуре, вајарства итд.) које су на нашим балканским просторима угрожене, а њихови носиоци, некад, у незавидном и материјалном положају.

Западна Европа и САД су претрпани материјалима „добрима“ и хватају да су у духовном колапсу и да је природа угрожена, па покушавају да је убрзано врате вјечним вриједностима умјетности и природе. Ами идејом путевима којима су они, ко зна кад, прошли, или никако и нијесу пролазили јер су они наши путеви ћорсакаци. Нуде нам њихове давно превазиђене „вриједности“, робу коју они не могу да продају на свом тржишту. Ми се међутим, неукусно поносимо „европеизацијом“ и „културом“ која, пак не лежи у славној европској умјетности и науци, дакле, у човјеку већ у јевтиним ТВ серијама које се лако „гутају“ у често неоригиналној гардероби.

Нормално, потребно је учити стране језике, упознавати се са свјетским цивилизацијама, прихватити све што сматрамо да је примјерено нама на овима просторима и да нам користи. Али, све ово можемо учинити ако и прије свега спознајемо себе, свој језик, своју културу, традицију. На тим темељима спознајемо друге. Другачије не можемо постати грађани свјета, макар снобистички пре-које одјеће, страних израза, жвакањиох гума - једном ријечу страних „марки“ макар то сиљно жељели. Тако можемо бити само „покондирене тикве“ које не понају ни своју културу других.

Зар таквим односом према материјем језику не показујемо да смо постали културна колонија, прије економске колонизације која, такође, наступа?

Миши Гајиновић

**УПИТНИК ЗА
ПОСЉЕДИЦЕ**

Узнемирени ученици, матуранти, воде блиједу другарицу према директоровој канцеларији. Џевојица се хлади, тресе и кочи. Пребачена је у дом здравља где се констатује јака токсиција, прима више од сата инфузију, опоравља се и признаје да је за вријеме одмора конзумирала са друговима марихуану.

Без претензија да анализирамо узроке, постављамо упитник за пољедице?

За размишљање је, а то је повод за овај напис, шта предузети?

Школа, сем едукације, има мало других могућности. Сваке године се организују предавања, филмске пројекције и разговори са стручним лицима о болестима зависности. Разредне старешине и предметни наставници, на редовним часовима, разговарају са ученицима на ову тему.

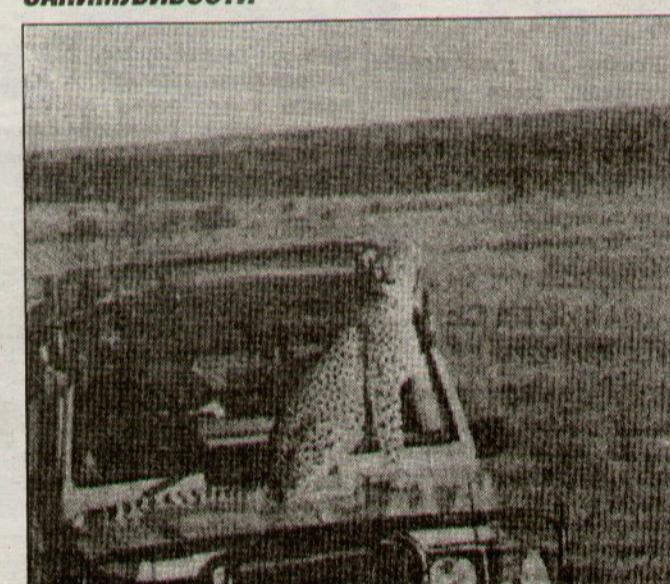
У школи постоји психолог који са дјецима угроженог психичког, емоционалног, социјалног стања и деликатног понашања ради и сарађује.

Са родитељима такве дјеце се покушава успоставити сарадња која често не даје резултате.

Нормално би било да постоји контакт и размјена сазнања о овим појавама између школе, дома здравља, МУП-а и службе социјалног стања, али свака од ових установа у име самосталности рада и етике послује дјелује посебно.

Можда ће и овај напис покренути све заинтересоване да удружењима снагама, а према својим компетенцијама, покушају да утичу на стварање конкретног програма и мјера за решавање овог актуелног проблема младих.

Бојана Паповић

ЗАНИМЉИВОСТИ

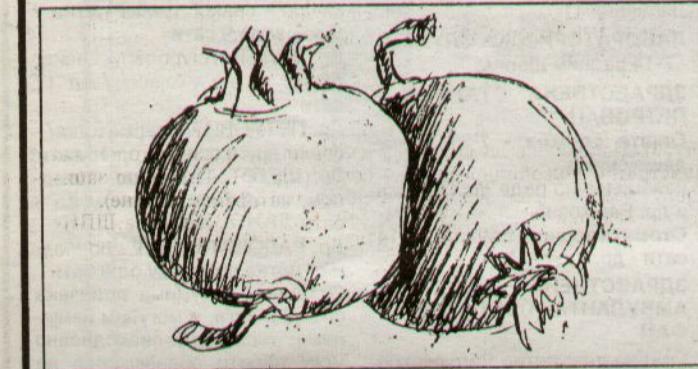
ОВА МАЦА БАШ УМИЈЕДА ПОЗИРА

**ЛЕОПАРД ВОЛИ Да
ОМАСТИ БРК**

За многе леопарде је најљепша мачка која се може наћи у резерватима Кеније. Много мањи од лава, он тежи у просјеку од 30 до 82 килограма. „Активан“ је углавном ноћу. Ријетко се може видjetи да је и то само када одмаре на грани неког дрвета, у сјени. Лови све, почев од малих гладара, па до средњих и великих газела и антилопа. У његовом јеловнику налазе се и рибе. Са уловљеним плијеном пење се на дрво да би на миру јео.

Леопард има исте гласове

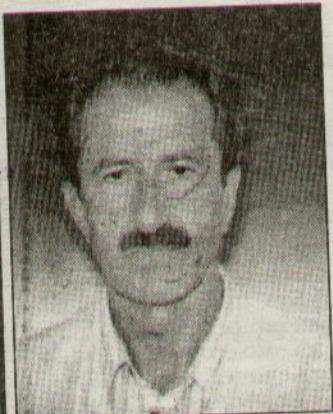
Љ.Б.

Првијеж

ИЗ СТРУЧНОГ УГЛА

ПОЉОПРИВРЕДА

Пише:
Јован Медијовић, дипл. ин.

ВРСТЕ ВОЂАКА КОЈЕ СЕ МОГУ ГАЈИТИ НА ЦРНОГОРСКОМ ПРИМОРЈУ

Подручје црногорског приморја спада у Сјеверну зону гајења суптропских култура воћака. Ову зону карактерише релативно блага клима са дosta сјеврости и дужином дана, топлим и сувим јетима, благим зимама са доста падавина. Земљиште је на већем дијелу каменито, плитко, са доста крече и мало хумуса. На неким подручјима је тежа или лакша иловача. Има терена који су зими, поплављени, а јети паде од суше. Рельеф је врло хетероген и што, између осталих, условљава различите микроклимате.

Имајући у виду наведене агроколошке услове и малу надморску висину, са једне стране, и биологију појединачних врста воћака, са друге стране, оцењују се и утврђују локалитети за успешно гајење појединих врста воћака као дугогодишњих култура.

Познато је да се на приморском обалном подручју могу гајити суптропске (јужне) врсте воћака које захтијевају прије свега више топлоте. У ову групу воћака спадају: маслина, смоква, агруми (поморанџа, лимун, мандарина, грејпфрут и др.), нар (шипак), јапанска јабука (каки), рогач, јапанска мушмула, жижула, пистањи, актинидија (киви, фејоја). Поред економског значаја гајења, већина ових култура дјелује и врло декоративно и по њима је ово подручје препознатљиво. Неке од њих су зимзелене врсте (маслина, поморанџа, лимун, мандарина, грејпфрут, рогач, јапанска мушмула) што још више повећава њихову љепоту и значај.

Један број ових врста има значај за робну производњу, а могу успијевати на већем простору обалног подручја, па их треба гајити на већим или мањим плантажама и окућницама. Овде спадају: маслина, смоква, агруми, нар и актинидија. Остале највеће врсте имају карактер аматерске производње у бираним локалитетима.

Поставља се питање што препоручити за гајење на плантажама и окућницама из осталих група воћака као што су: јабукасте, коштичаве, језграсте и јагодасте воћке, тј. какве су могућности успјешног гајења карактеристичних врста воћака у приморској зони и зони допирања медитеранске климе. Овом ће бити ријеч у неком од наредних бројева, а сада ћemo ставити акценат на културу воћака које у овом (приморском) подручју треба да постану извор прихода великог броја домаћинстава производњом тржишних вишкова који могу обезбједити највеће потребе југословенског тржишта у свјежем и прерађеном стању.

Тако се могу уштећети знатна девизна средства која се дају за увоз, а повећава се и туристичка понуда.

МАСЛИНА

Маслина је култура стара колико и љуски род. Она се највише узгаја око средоземног мора. У свијету се маслина гаји на око десет милиона хектара, са преко 800 милиона стабала, од тога 93% отпада на подручје медитерана. Производња маслиног уља износи преко 1.800.000 тона, а маслина заједно се производи преко 800.000 тона. Маслина у нас је нешто преко 430.000 стабала, са производњом око 2.800 тона са великом варијацијом по годинама и просјечним приносом по стаблу од око 6,9 kg.

Интересантно је напоменути да потрошња маслиног уља и стоних маслина у свијету расте, док код нас по следњих деценија осјетно опада. Потрошња маслиног уља, на пр. у Грчкој је 20 литара по становнику годишње, у Италији 15,5, у Шпанији 10,6 итд, док је код нас свега око 0,2 литара по становнику. Знајући од каког је значаја маслиново уље за људску исхрану са израженом дијетотрофилактичном и дијетотерапеутском

улогом, недопустиво је да потрошња маслиног уља свеđemo на овако беззначајну количину у корист других биљних уља, а потрошњу стоних маслина на немерљиву количину по становнику.

Наше маслинарство карактерише: стално опадање броја родних стабала. Преко 30% од постојећег фонда је преšlo границу продуктивног живота, а око 30% се налази у стању опадања вегетативне активности. Највећи дио засада око 80% је више или мање запуштен и на њима се не примјењује ни минимум агротехничких и по-мотехничких мјера. Такво стање условљава нередовну родност, лош квалитет плодова и ниске приносе по стаблу.

Док развој маслинarства и потрошња уља и маслина у свјежem стању у свијetu расту, код нас се дешава супротно. У земљама средоземља се итекако развија туризам и друге привредне гране, али нијесу напустили маслинarство и друге суптропске културе.

Маслина је култура која на црногорском приморју налази своје побољшане стање и у наредном периоду треба радити у три правила.

Први је санција постојећих стабала малсине, прије свега резидбом у циљу подмлађивања и обнове круне, као и регенерација цијelog стабла.

Други правац је потпуна примјена агротехничких мјера и уређење земљишта. То значи уништење коровских биљака, заштита од проузроковача биљних болести и штеточина, као и стоке, по-вршица исхрана, где је могуће заливаше, редовна обрада земљишта, поправка мјеђа и др.

Трећи врло значајан правац је подизање нових засада; са новим пројевереним сортама које дају преко 20% уља. Нове засаде подизати искључиво здрavim и квалиитетним садним материјалом, произведеном и контролисаном у научним установама.

ПРОГРАМ РАДИЈА БУДВЕ

ПОНЕДЈЕЉАК

- 7.00 - ЈУТАРЊИ ПРОГРАМ
- 11.00 - ХИТ ДАНА
- 12.30 - КУЛТУРНИ МАГАЗИН
- 14.00 - ТРАГОСТ КУЛТУРНЕ ПРОШЛОСТИ БУДВЕ
- 16.00 - СПОРТСКА РАЗГЛЕДНИЦА
- 17.30 - БУДВАНСКА ХРОНИКА
- 18.00 - ФОЛК БАЛАДЕ

УТОРАК

- 7.30 - ЈУТАРЊИ ПРОГРАМ
- 11.00 - ХИТ ДАНА
- 12.00 - POP ART SAT
- 13.00 - ФИЈАКЕР ЗА ДВОЈЕ
- 14.15 - EH LIBRIS
- 16.00 - РАДИО ОРДИНАЦИЈА
- 17.30 - БУДВАНСКА ХРОНИКА
- 18.00 - ОЗБИЉНА МУЗИКА

СРИЈЕДА

- 07.30 - ЈУТАРЊИ ПРОГРАМ
- 11.00 - ХИТ ДАНА

12.00 - СПОРТСКА СРИЈЕДА

- 16.00 - МУЗИЧКИ РУЛЕТ
- 17.30 - БУДВАНСКА ХРОНИКА
- 18.00 - ПЛАВО

ЧЕТВРТАК

07.00 - ЈУТАРЊИ ПРОГРАМ

- 11.00 - ХИТ ДАНА

12.00 - ЕКО ОКО

- 14.00 - ПЕТ ПЛУС

16.00 - КОМЕРЦИЈАЛНИ САТ

- 17.30 - БУДВАНСКА ХРОНИКА

18.00 - НАРОДНА МУЗИКА

ПЕТАК

07.30 - ЈУТАРЊИ ПРОГРАМ

- 11.00 - ХИТ ДАНА

12.00 - ЦАРСТВО ЉУБАВИ

- 14.00 - VOUGAGE

16.00 - СПОРТСКА МУЗИКА

- 17.30 - БУДВАНСКА ХРОНИКА

18.00 - ОЗОН

СУБОТА

07.30 - ЈУТАРЊИ ПРОГРАМ

- 11.00 - ТОП РАВАНЕЦ

12.00 - ЗВЈЕЗДАНИ ТРАЧ

14.00 - МОДА

16.00 - ФОНТАНА ЖЕЉА

НЕДЈЕЉА

07.30 - ЈУТАРЊИ ПРОГРАМ

- 09.30 - TOP CLASSIC

10.00 - ВИЈЕСТИ И МАЛИ ОГЛАСИ

11.00 - DISKO PRESING

- 15.00 - CITD PASSAGE

18.00 - ROCKTRON

МАЛИ ОГЛАСИ

- 10.15, 11.45, 15.15, 17.15, 19.45

недјељом 10.45, 15.15 и 19.45

ВИЈЕСТИ

СВАКИХ САТ ВРЕМЕНА

СУБОТОМ И НЕДЈЕЉОМ У 10,

15. и 19 сати

ХИТ ДАНА / ХИТ

НЕДЈЕЉЕ - ПОСЛИJE ВИЈЕСТИ

ОД 20.00 до 07.30 -

МУЗИКА НОН-СТОП

МЕДИЦИНА

Пише:
Др. Тагија Николић

СТАРА НОВА БОЛЕСТ

појаве сиде, а онда дошло је до прве епидемије и послије десетина година они поново уводе вакцину против туберкулозе. Позната чињеница да је тренутно у свијету сидом заражено око 20 милиона људи, а да ће их до 2000 године, према процјени, бити од 20 до 40 милиона, упозорење је да се поново морамо организовати како би спriјечили не само ширење сиде него и туберкулозе. УНИЦЕФ је недавно објавио податак да ће се до 2000 године јавити још нових педесет милиона случајева оболjelih od туберкулозе. Сада се зна да годишња у свијету од туберкулозе умире 3 милиона људи, већином у неразвијеним земљама, али је у галопирајућем порасту и у многим богатим и развијеним земљама. Број новооткрivenih случајева туберкулозе већ је око икада у историји.

Није само сида разлог за тако нагло ширење туберкулозе, велики удио има и лоша дијагностика јер смо на туберкулозу готово заборавили, па некада пробујемо док се не постави дијагноза. А болест је и даље остала веома подмукла. Манифестије се некарактеристичним симптомима: хроничним кашњем, лопијим апетитом, губитком у тежини, и оним звоњењем, необјашњивим недостатком врlo, раздражљивошћу, појавом најчешћих лимфних жлезда и сл. Температура је некарактеристична, обично није висока и није stalna. Опасност са мање температуре за које немамо објашњења. Инфекција бацилом туберкулозе не шири се са оболjelom ћовјеком само зајухом при кашњу, кијању, па и говору. Постоји и један ријеђи вид преношења тбиц, а то је преко млијека и млијечних производа, али нису претходно термички обрађени, а добијени су од болесне животиње.

Откривање туберкулозе може се спровести у установама примарне здравствене заштите. То подразумијева непрекидно трагање у заједницама где већ има случајева туберкулозе. У моменту када се посумња на туберкулозу оболjelom ћовјеком постаје "сијач" бацила, па у срединама са густом насељеношћу постају највећи извор заразе. Много је већа опасност да се њихова околина инфицира туберкулозом него да добије сиđu. Јер, туберкулозни бацили преносе са ваздухом, капљицама, кашњем.

У Америци туберкулозе практично није било све до

др. Борета и др. Кнежевић у Дјечијој амбуланти у ОШ „С. М. Љубишић“ - др. Марковић и др. Павловић. На специјализацији један стоматолог.

ЕПИДЕМИОЛОШКА СЛУЖБА - 7-14 радним данима - др. Медиговић

МИКРОБИОЛОШКА СЛУЖБА - 7-14 радним данима - др. Дапчевић

ЛАБОРАТОРИЈСКА СЛУЖБА - 7-14 радним данима

ЗДРАВСТВЕНА СТАНИЦА - ПЕТРОВАЦ

Општа служба - 7-21 сат у

двеје смјене</p

ДП
КЊАЗ МИЛОШ
БУКОВИЧКА БАЊА - АРАНЂЕЛОВАЦ
ПРЕДСТАВНИШТВО БУДВА

МИНЕРАЛНА ВОДА, СОКОВИ

ПИЋА ДРУГИХ ПРОИЗВОЂАЧА

ПРОДАЈНИ ЦЕНТАР У ЛАСТВИ ГРБАЉСКОЈ

ТЕЛ. 51-297.

ТЕЛ. ФАКС 52-518

ДИСКОНТ У БУДВИ, ЦДС ПОДКОШЉУН

ТЕЛ. 52-378

BANEX

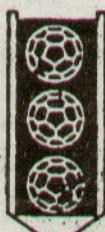
proizvodnja, export-import, inženjering, turizam i usluge

SVE VRSTE
GRAĐEVINSKIH
POSLOVA
STANOVNI ZA TRŽIŠTE
REKONSTRUKCIJE I
ADAPTACIJE

85310 BUDVA, Primorski bataljon 10, te./fax 086/52-790, tel. 51-764

Villa **BALKAN**
Stari grad

SVE VRSTE
UGOSTITELJSKIH
USLUGA
PO NAJPOVOLJNIJIM
CIJENAMA

P.R. "HATTRICK"

Telefon 086/51-802

ЕПТОС
БУДВА

086/52-762, 52-282, 52-280, 52-285

Фах: 086/51-320

53. ГОДИШЊИЦА ОСЛОБОЂЕЊА БУДВЕ

ПУТОКАЗИ

ТИ ГРОБОВИ НИСУ РАКЕ

Борци Народно-ослободилачког рата вољели су живот и, баш зато, били увијек спремни да га жртвују за радост будућих које су више од себе вољели. Гинули су у јуришima пролетерским, умирали на мукама по логорима и мучилиштима- сваки десети одрасли становник ове наше сунчане ривијере омеђио је својим гробом границе Домовине. Њихови гробови-путокази, расути су од Будве до Браћића, Паштровнице и Паштровске горе, Бечића, Ђенова, Светог Стефана, Тудоровића, Петровца, Грабовице, Крушевице, Лучице и Буљарице, Куфина, Созине, Вирпазара, Мирца, Троице, Мрчевца, Херцег-Новог, Цетиња, Катунске и Љешанске нахије, Кошћела, Ријеке Црнојевића, Подгорице, Цијевне, Моарче, Цкрвина, Колашина, Мојковца, Бијелог Поља, Пљеваља, Андријевице, Полица преко Бродарева, Прибоја, Лепосавића, Ђаковице, Метохије, Банине Баште до Сутјеске, воде ледне, Зец-планине, Голије, Сињавине, Чакора, Авала, Бјеласиће у Македонији; до Шековића, Млиншта, Хомољске Ћуприје, Белог Манастира, Великих Ливада, Кнежевих Винограда, Вировитице, Петровог Села, Руског Села, Зрењанина, Крагујевца, Ваљева, Голубића, Краљева и Вучитрна, до Клоса у Албанији, Матхаузена, Цигенхайма, и логора на Рајни у Њемачкој, до Нарвика, далеко на северу, у Норвешкој... И ако давно мртви, сви они присуствују празновањима за које су живот дали.

Ни један дар за њих није достојан, никаква захвалност није довољна. А пошто нијесмо у могућности да појемо од путоказа до путоказа- од једног до другог гроба- појимо од имена до имена и то азбучним редом - да ником криво не учинимо.

Чија су имена неизбрисиво у мермер и срца уписане:

ХЕРОЈСКО ЂУТАЊЕ:
Бисића Вукиће Мишаровић

Душан Ников

Душан Митров Андрија, Вако Марков Андровић, Вељко Васов Андровић, Ђуро Перов Андровић, Јован Филипов Анђус, Нико Радов Анђус, Пере Милов Анђус, Милорад Андријин Арменко-Томић, Раде Петров Баровић, Јово Радов Вујашевић, Мило Радов Вујашевић, Бојо Марков Вуковић, Марко Видов Вуковић, Митар Андријин Вуковић, Нико Видов Вуковић, Саво Крстов Вуковић, Спасо Митров Вуковић, Душан Илијин Вуковић, Јован-Јоле Савов Вукчевић, Саво Милошев Гоњић, Андрија Ивов Грегошић, Вуко Илијин Грогошић, Илија Милов Грогошић, Нико Станков Грогошић, Шпиро Милов Грогошић, Миливој Савов Давидовић, Иво-Максим Милов Дапчевић, Илија Марков Дулетић, Јово Видов Дулетић, Мило Јовов Дулетић, Петар Ивов Ђаконовић, Марко Ников Ђедовић, Јубо Марков Вуковић, Велимир Јовов Ђурашевић, Пере Митров Ђурашевић, Борислав-Бора

Милова Зеновић, Бошко
Лукин Зеновић, Крсто Са-
вов Зеновић, Милан Ђу-
ров Зеновић, Стана Мар-
кова Зеновић, рођена Кал-
оштровић, Душан Митров
Зец, Иво Марков Зец, Јов-
ан-Јоле Митров Зец, Мит-
ар Савов Зец, Нико Мар-
ков Зец, Петар-Миша Ми-
ланов Зец, Видо Илијин
Ивановић, Јово Ђуров
Ивановић, Божко Васов
Иванчевић, Душан Ристов
Иванчевић, Ђуро Савов
Иванчевић, Митар Вуко-
лин Иванчевић, Ристо Са-
вов Иванчевић, Иво Ан-
дријин Јовановић, Јубица
Васова Јовановић, Широ
Васов Јовановић, Јубица
Думова Јовичић, Видо
Ивов Каписода, Митар
Костов Каписода, Алек-
сандар Пантов Кажанегра,
Марко Томов Кажанегра,
Мило Ивов Кажанегра,
Нико Лазов Кажанегра,
Симо Стијепов Кажанегра,
Мило Јовов Калођурђевић,
Спасо Јовов Калођурђе-
вић, Јово Мирков Кентера,
Перо Стијепов Кентера,
Андија Марков Клаћ,
Владо Павлов Клаћ, Илија
Ников Клаћ, Милица Или-

јина Клаћ, Петар Митров Клаћ, Томо Ђуров Клаћ, Андрија Марков Кнезевић, Видо Марков Кнезевић, Ђуро Крстов Кнезевић, Иво Илијин Кнезевић, Митар Јоков Кнезевић, Нико Ђуров Краповић, Даро Крстов Куљача, Ђуро Тодоров Куљача, Јово Милов Куљача, Митар Ристов Куљача, Станко Николин Куљача, Илија Ивов Лијешевић, Љубомир Богданов Лучић, Марко Љукин Лучић, Андрија Лазов Љубиша, Давид Михаилов Љубиша, Вуко Филипов Марковић, Ђуро Марков Марковић, Илија Ђуров Марковић, Марко Ђуров Марковић, Мило Илијин Марковић, Митар Крстов Марковић, Душан Андријин Мартиновић, Димитрије-Мито Љукин Мартиновић, Гојко Љукин Мартиновић, Мара Ивова Мартиновић, рођена Вуловић, Марко Стијепов Мартиновић, Мило-Биро Крстов Мартиновић, Митар Илијин Мартиновић, Нико Ивов Мартиновић, Нико Савов Мартиновић, Сава Илијин Мартиновић, Томо

Лукин Мартиновић, Илија Лукин Медиговић, Крсто Јовов Медиговић, Миленко Ивов Медиговић, Марко Томов Медиговић, Миленко Ников Медиговић, Милица Милошева Медиговић, рођена Давидовић, Роксанда Јовова Медиговић, Стана Шпиррова Медиговић, Стево Ников Медиговић, Томо Иванов Медиговић, Томо Крстов Медиговић, Шпиро Савов Медиговић, Андрија Ивов Медин, Ђуро Ников Медин, Нико Савов Медин, Стево Митров Медин, Бошко Јовов Миковић, Даница Андријина Миковић, Даринка Андријина Миковић, Драгица Видова Миковић-Ђурашевић, Иво Видов Миковић, Марко Лукин Миковић, Никола Радов Миковић, Ристо Јовов Миковић, Сенка Радова Миковић, Спасо Видов Миковић, Стево Ристов Миковић, Александар Митров Митровић, Андрија Милов Митровић, Блажко Јовов Митровић, Бранко Ников Митровић, Васо Томов Митровић, Вељко Ивов Митровић, Видо

Илијин Митровић, Владо Ников Митровић, Вукица-Шуња Ивова Митровић, Дарinka Симова Митровић, Душан Видов Митровић, Лазо Илијин Митровић, Лепа Ивова Митровић, Милан Ников Митровић, Митар Радов Митровић, Нико Ивов Митровић, Никола Милов Митровић, Радо Милов Митровић, Томо Лазов Митровић, Митар Томов Мицор, Душан Милов Павловић, Ђуро Савов Павловић, Иво Ђуров Павловић, Јово Савов Павловић, Крсто Илијин Павловић, Митар Видов Павловић, Видо Савов Перазић, Иво Крстов Перазић, Јово Милов Перазић, Милан Илијин Перазић, Урош Милов Перазић, Бошко Перов Перовић, Никола Ђуров Перовић, Ђуро Богданов Пјошта, Душан Ников Поповић, Душан Ристов Поповић, Јован Васов Поповић, Јован Перов Поповић, Јоко Ристов Поповић, Мирко Савов Поповић, Ристо Илијин Поповић, Ристо Ников Поповић, Блажко Бошков Прентовић, Бла-

јо Ђуров Прентовић, Вукале Ђуров Прентовић, Марко Крстов Прентовић, Војо Илов Прибилић, Илија Стевов Радовић, Ристо Ников Радовић, Љубо Башков Радовић, Стево Андријин Радовић, Душан Андријин Радоњић, Станко Илов Радуловић, Пере Стевов Рађеновић, Душан Ников Рачковић, Ђуро Крсто Раичковић, Крсто Ђуров Раичковић, Раде Ников Рајковић, Крсто Васов Рафаиловић, Милица Лазова Рафаиловић-Бенедети, Мисто Јовов Станишић, Крсто Ников Станишић, Марко Јоков Станишић, Марко Ников Станишић, Мило-Боро Илијин Станишић, Нико Крстов Станишић, Пере Ђуров Станишић, Лука Митров Стојановић, Стојан Андрин Стојановић, Милица Илијина Шољага, рођена Греговић, Шпиро Ђуров Шољага, Лазо Марков Шпадијер, Видо Илов Шумар, Иво Симонов Шумар, Рако Ников Шумар, Саво Раков Шумар и Илија Перов Шћепанчевић.

ОДВАЖАН БОРАЦ: Бисша Ника Айкуса

ДА ЛИ СЛОБОДА УМИЈЕ ДА ПЈЕВА КАО ШТО СУ ОНИ ПЈЕВАЛИ О ЊОЈ